

Izhaja vsak petek. — Izdaja Casopisno založniško podjetje »Primorski tisk« Koper. — Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva ulica 1, telefon 170 — Posamezni izvod 10 din. — Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. — Rokopisov ne vračamo.

Mogočni obrisi boljše prihodnosti

Izgradnja ene največjih farm za perutninarstvo v Evropi in druge perspektive intenzivnega kmetijstva pri nas

V prihodnjih letih bo intenzivno kmetijstvo v našem kraju postalo spricho ugodnih klimatskih in pedoloških pogojev zelo pomembna postavka v njegovem gospodarskem razvoju. O tem, kaj menijo naši kmetijski strokovnjaki o možnostih temeljitega izkoriščanja zemlje za ustvarjanje boljših življenjskih pogojev tako proizvajalcev, kakor tudi potrošnikov, je našemu sodelavcu direktor Zavoda za pospeševanje kmetijstva za okraj Koper inž. Franček Pajenk povedal naslednje:

»Zgornje področje koprškega okraja ima izredne pogoje za uvajanje intenzivno živinorejske proizvodnje. Tako bo lahko postalo področje postojnske in ilirsko-bistriške občine vzorno središče za vzrejo plemenske sivorjave goveje živine, če bodo vsi živinorejci in kmetijska posestva v proizvodnem sodelovanju dali prednost tej panogi kmetijstva. Živinoreja bo tu lahko zajela vse kmetijske površine, celo tiste, o katerih sedaj velja mišljenje, da se jih ne da gospodarsko izkoristiti. Le višinsko področje — Bilje in Poček — naj bi bilo namenjeno intenzivni vzreji karakul ovac. Klimatski in pedološki pogoji za vzrejo te vrste ovac, ki dajejo dragoceno krzno, katerih stranski proizvodi lahko pospešijo prasičerejo, so namreč odlični in žal doslej neizkoriščeni. Če bi se takoj lotili vzreje ovac te vrste, bi jih čez dve leti imeli že najmanj 2500, v naslednjih letih pa bi njihovo število lahko doseglo vsaj dvajset tisoč. Na področju ilirsko-bistriške občine, to so predvsem Brkini, je pomembna veja kmetijstva tudi sadjarstvo, ki mu trenutno posvečamo še premalo pozornosti. Glede na specifične pogoje Krasa pa bi bilo moči v sezanskem predelu razen vinogradništva in živinoreje gojiti rastline, ki proizvajajo zelo iskane droge. Zato možnost za sajenje takih rastlin že prouču-

jejo in strokovnjaki menijo, da bodo kmalu prišli do konkretnih zaključkov, na osnovi katerih bodo dobili tamkajšnji prebivalci nov vir dohodkov.

— Ali bo res v Neverkah pri Pivki naša velika farma perutnine?

Na pobudo OLO Koper in Zavoda za pospeševanje kmetijstva okraja Koper bosta sekretariat Izvršnega sveta LS LRS za kmetijstvo in gozdarstvo ter Poslovna zveza LRS uredila v Neverkah pri Pivki največjo farmo za perutnino pri nas. Tu bodo letno vzredili milijon kokoši, 20 milijonov enodnevnih piščancev in nudili trgu nad 180 milijonov jajc. V sklopu te farme bo hladilnica, klavnica ter inkubatorska postaja, kjer bo možno zvaliti naenkrat milijon piščancev, in tudi tovarna močnih krmil. Kako blizu

je uresničitev te zamisli, kaže dejstvo, da že sedaj pripeljejo v Neverke iz inkubatorske postaje v Zalogu pri Ljubljani tedensko okrog 7000 piščancev ter tako že začenjajo postopoma urejevati velika, trenutno slabo izkoriščena poslopja v tej vasi za ustanovitev (Nadaljevanje na 6. strani)

VZLIC TRENUTNO ZADOVOLJIVEMU POLOŽAJU

še naprej štediti z vodo

Kritično pomanjkanje vode na obalnem področju koprškega okraja v začetku tega meseca nas je napotilo, da se podrobneje seznanimo z vzroki, čemu je voda postala problem številka ena. Kaj kmalu smo prišli do naslednjih zaključkov:

Rižanski vodovod ima zmogljivost 7400 m³ vode dnevno; to je toliko, da bi z njo lahko napolnili vsak dan stolpnico v Koprju. Vendar pa ta količina vode posebno v sezonskih mesecih ne zadostuje potrebam razvijajoče se industrije in privatnih potrošnikov ter potrebam turizma. Letno namreč zabeležimo do 300 novih priključkov, a zmogljivost Rižanskega vodovoda je tolikšna, da trenutno ostaja v zimskih mesecih skoraj 2000 m³ vode, v letnih, tako n. pr. letos, pa je primanjkuje za okrog 1000 m³.

O tem je bilo že govora vrsto let in ta problem vsklajevanja zmogli-

vosti vodovodnega omrežja s potrošnjo, predvsem v letnih mesecih, smo reševali doslej le z zasilnimi ukrepi. In letos, ko je bila nepričakovano večja potrošnja vode zaradi velikega števila novih priključkov in znatnega dotoka turistov, smo kljub temu, da ni bilo suše, naleteli na velike težave. Čez noč je namreč zmanjkalo vode.

Razna priporočila o čimbolj smotrnem gospodarjenju z vodo so rodila kaj nagel uspeh. Povsod so omejili njeno porabo do takšne mere, da ni sedaj nobenega zastoja v proizvodnji in tudi ni zabeležen noben primer, da bi v zadnjih dneh primanjkovalo vode privatnim odjemalcem. Te dni se je močno pokazalo, da vodo marsikdaj nesmotrno uporabljamo in da često ne pomislimo, koliko je odteče zaradi malomarnosti in okvar na vodovodnem omrežju.

(Konec na 2. strani)

Traktoristi in kmetijski strojniki tekmujejo

Kmetijsko-tehnična komisija pri GO Ljudske tehnike Slovenije je ob najljubšem sodelovanju zadrudnih organizacij pred dobrimi štirimi leti pričela prirejati tekmovanja traktoristov in kmetijskih strojnikov Slovenije. Od takrat pa do danes so ta tekmovanja postala že tradicionalna. Vsako leto tekmuje v okviru zadrudnih poslovnih zvez, okrajnih zadrudnih zvez in

okrajnih odborov Ljudske tehnike v teh republiških tekmovanjih preko 500 traktoristov.

Letos bo okrajno tekmovanje za okraj Koper 26. julija. Na tem izbirnem tekmovanju bodo najboljši traktoristi, tako starejši kot mladinci-zadrudniki, določeni za IV. republiško tekmovanje. To bo prav tako v Koprju 29. in 30. avgusta.

Tekmovaleci so traktoristi in kmetijski strojniki, ki so zaposleni na kmetijskih zadrugah in kmetijskih gospodarstvih. Ti sestavljajo skupino starejših traktoristov. Razen teh tekmujejo tudi mladi zadrudniki-traktoristi. V to skupino spadajo vsi mladi traktoristi, ki znajo voziti traktor brez razlike ali so že v službenem razmerju ali ne in, ki še niso izpolnili 18 let. Letos bo na IV. republiškem tekmovanju zastopalo vsak okraj 6 starejših traktoristov, torej dve ekipi po tri tekmovalce in ekipa, ki jo bodo sestavili trije mladi zadrudniki. Kot vsako leto bodo tudi letos tri glavne discipline tekmovanja: kvalitno oranje, spretnostna vožnja in teoretični del. Pri oranju traktoriste predvsem ocenjujejo glede na kakovost oranja, ker enakomerno izorana njiva omogoča nadaljnjo uporabo ostalih strojev.

Tudi spretnostna vožnja ima svoj poučen in delno atraktiven pomen. Pri praktični vožnji in uporabi traktorja s prikolico mora imeti traktorist posebno dober čut za pustiv in širino, da s prikolico ne zadene na ozkih prehodih.

Teoretični del obsega znanje iz motoroznanstva, kmetijskega strojništva, agrotehnike in cestnoprometnih predpisov. Ta teoretični del močno pripomore k strokovnemu poglobljanju traktoristov-tekmovalcev, saj predstavlja prevzaprav nekakšen neslužbeni strokovni izpit.

Razen tega ima tekmovanje traktoristov in kmetijskih strojnikov tudi pomembno vlogo pri medsebojnem spoznavanju kmetijskih strokovnih delavcev-traktoristov, letošnje okrajno tekmovanje traktoristov in kmetijskih strojnikov koprškega okraja pa bo tudi priprava tekmovalcev in organizatorjev za IV. republiško tekmovanje. inž. T. T.

Portorož ima vsako leto več gostov. To je brez dvoma posledica stalnega izpopolnjevanja vsega tistega, kar temu našemu obmorskemu biseru dviga turistično privlačnost. Tudi visok porast števila gostov v letošnji predsezoni in glavni sezoni dokazuje, kako pravilna je politika občinskega ljudskega odbora v Piranu, ko posveča razvoju turizma na svojem področju izredno skrb

Uspešna sezona vzdolž slovenskega morja

Rekorden tujski promet v predsezoni — pouk slovenskim kolektivom, ki imajo zasedene počitniške domove samo v glavni sezoni — Tudi začetek glavne sezone obeta dober uspeh

lago za prvo letošnje polletje. In ti podatki so prav razveseljivi. Turistični promet je v vseh teh krajih boljši od lanskega, katerega smo proglašali že za izredno uspešnega. To pomeni, da bo letošnja sezona rekordna. Naj nekaj številčk pokaže, da je res tako.

V piranski občini so v prvih šestih mesecih letos imeli skupno 17.638 gostov, od tega nad 6.600 tujih. Številka je zanimiva, ker kaže, da je predsezona v tej občini potekala v močnem znaku tujega turizma. Morda bodo končno tudi naši ljudje spoznali — kot so že nekateri kolektivi, ki imajo svoje domove odprte že od 1. maja dalje ali celo prej — da je dopust ob morju prijeten in ugoden tudi spomladi in v zgodnjem poletju. Tujci se tega zavedajo v takšni meri, da se je to poznalo v zasedenosti hotelov še prve dni glavne sezone.

Omenjeni gostje so v letošnji predsezoni dali v piranski občini skupno nad 97.800 nočitev, kar je v primerjavi z lanskimi 65.327 nočitvami v istem obdobju kar za 50% več. Razveseljivo pri tem je posebno to, da se je povečalo predvsem število inozemskih nočitev, namreč za 56%. Ker hotelske kapacitete v tej občini skoraj niso bile povečane, je to dokaz, da so letos močneje izkoriščane. V Ankaranu pa se je število nočitev v primerjavi z lanskimi podvojilo, k čemur je mnogo prispevalo izdatno povečanje kapacitet v tem novem obmorskem turističnem središču.

Naj omenimo še nekatere zanimive podatke o razvoju domačega turizma v piranski občini. Konec junija je v občini poslovalo 88 počitniških domov, medtem ko jih 7 še ni začelo posloovati, 5 pa jih je še v izgradnji.

NAPOVED VREMENA

za čas od 24. do 31. julija 1959
Po nekaj krajših poslabšanih vremenah v zadnjih dneh, ki pa niso preveč vplivala na letošnje poletno sezono, so sedaj pred nami vroči dnevi. Napovedovalci vremena menijo, da bo le konec prihodnjega tedna temperatura zraka manjša od 30 stopinj Celzija, medtem ko bo vse druge dni znatno višja. Suho in toplo vreme bo trajalo tudi vso prvo polovico avgusta, morda nekajkrat pretirano z manjšimi krajevnimi padavinami in ohladitvijo zraka.

Do konca leta bo torej poslovalo v tej občini točno 100 domov delovnih kolektivov iz najrazličnejših krajev Slovenije. V teh domovih je skupno na razpolago nad 3.200 ležišč, kar je trikrat toliko kot v vseh hotelih in njihovih depandansah Pirana in Portoroža. Do konca junija je bilo v teh domovih doseženih že 38.152 nočitev, kar je mnogo več kot lani v istem obdobju.

Ekonomiste pa utegne zanimati podatek, da je skupni promet, dosežen v gostinstvu in turizmu piranske občine letos za 17% večji od lanskega in je znašal ob koncu polletja že nad 151 milijonov dinarjev, od tega samo v hotelu »Palace« 61 milijonov. Ker tudi iz ostalih jugoslovanskih letovišč poročajo, da promet ne narašča v sorazmerju s povečanjem števila gostov in njihovih nočitev, je to jasan znak, da imamo predvsem varčne goste; je pa tudi dokaz, da ne znamo gostov pripraviti k temu, da bi več trošili.

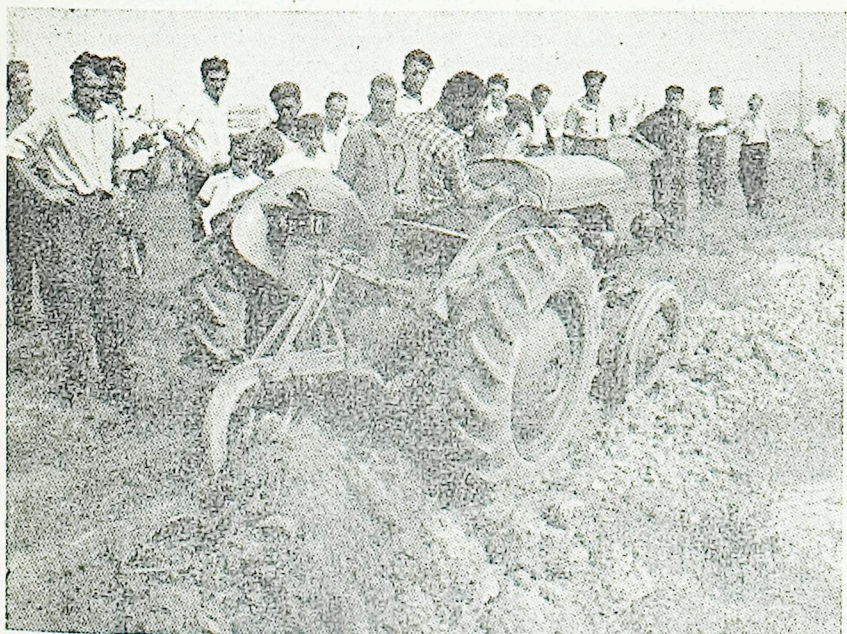
Jule V POČASTITEV 40-LETNICE ZKJ ZBOR KURIRJEV NOB NA SLAVNIKU

V soboto, 1. avgusta, bo na Slavniku zbor preživelih kurirjev narodnoosvobodilne vojne, ki so imeli v bližini današnjega planinskega doma s'la pomebno kurirsko postajo, »P-2«, kakor so jo med borbo imenovali. Preko te karavle so vodile kurirske zveze, po njih pa vsa važna in zaupna sporočila vojaških štabov in političnih forumov, v Trst, Hrvaško Istro, na Kras, v Brkine itd.

Naslednjega dne, v nedeljo, 2. avgusta, pa bo na Slavniku Občinski odbor za proslavo 40-letnice v Hrpeljah organiziral manifestacijsko zborovanje z odkritjem spominske plošče devetim junaško padlim kurirjem NOB, nato pa bo priložnostni kulturnoprosvetni program. Kakor smo izvedeli, pripravljajo za ta dan, ki ga bodo popoldne ob zvokih hrpeljske godbe zaključili s prijetnim rajanjem v planinskem hladu, množične izlete na Slavn'k iz vseh občin našega okraja, zlasti člani ZB, lovske družine in člani planinskih društev.

V Ljubljani bodo postavili spomenik revolucije

Na izredni seji Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, ki je bila 21. julija v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda, so po uvodnem govoru predsednika Izvršnega sveta Borisa Kraigherja sprejeli odlok o postavitvi spomenika revolucije v Ljubljani. Delo v zvezi s postavitvijo spomenika, ki bo postavljen v spomin na borbo, vođeno skupno z bratskimi narodi, bo vodil poseben odbor, ki ga je imenoval Izvršni svet in katerega predsednik je Franc Leskošek-Luka, član Izvršnega komiteja CK ZKJ.

Koprski traktorist tekmuje

Sprehod POSVETU

ČEZ DVA MESECA — USTAVA NA CIPRU

Ciprski etnarh Makarios je v pogovoru z dopisnikom nekega atenskega časopisa izjavil, da bo ustava nove ciprske države sestavljena že čez dva meseca. Prve volitve na neodvisnem Cipru bi bile konec leta, kar računajo, da bo do tedaj nova ustava sprejeta. Nova država pa bi lahko sprejela svoje funkcije do februarja prihodnjega leta.

FIDEL CASTRO UMAKNIL OSTAVKO

Fidel Castro, ki je pred dnevi dal ostavko na funkcijo predsednika vlade, je umaknil ostavko, brž ko je podal ostavko predsednik republike Manuel Urrutia in je vlada na njegovo mesto določila Osvalda Dorticos. Kakšni so bili razlogi, da je Castro, vodja revolucije na Kubi, dal ostavko in jo potem umaknil? Castro je govoril po televiziji in obrazložil spor med njim in Urrutio ter poudaril, da ne gre za ideološke, temveč za razlike v stališčih. Poudaril je, da je Urrutia sabotiral revolucijo, ker ni hotel podpisati novih revolucionarnih zakonov, njega — Castra — pa da je obtožil kot komunista. Mimo tega pa je bil Urrutia tudi pristaš politike majorja Lanza, bivšega poveljnika kubanskega letalstva, ki je pred dnevi pred senatno komisijo v ZDA izjavil, da je Castro komunist.

HRUŠČEV ODLOŽIL POTOVA- NJE V NORDIJSKE DRŽAVE

Vodja sovjetske partijske in vladne delegacije ministrski predsednik Hruščev, ki se že nekaj dni muči v Poljski, bi moral v prihodnjih dneh obiskati tudi Švedsko, Norveško, Dansko in Finsko. Vendar so v Stockholmu objavili sporočilo pomočnika sovjetskega zunanjega ministra, v katerem je rečeno, da je Hruščev odložil napovedane obiske zato, ker je na Švedskem začela kampanja proti obisku Hruščeva in proti njemu osebno. Predsednik

Še naprej štediti z vodo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vzoren primer discipliniranega varčevanja z vodo v industriji je tovarna Tomos. Takoj je uvedla grafikone, na katerih je razvidna dnevna poraba vode, skrčili so število priključkov in uvedli nadzor nad smotnim uporabljanjem vode. Podobno so napravili tudi v živilskem kombinatu Delamaris v Izoli in kljub zmanjšanju potrošnje imajo industrijska podjetja še vedno na razpolago toliko vode, da je normalna proizvodnja zagotovljena. Sedanje zadovoljivo stanje preskrbe z vodo je predvsem posledica varčevanja ter trenutne ohladitve zraka in padavin. Vendar pa s tem stanjem ne smemo biti zadovoljni in ne smemo prekrizanih rok čakati na ponovno »vodno krizo«. Zato bodo v kratkem z improviziranimi napravami črpali dodatne količine vode iz struge Rižane v čistilne naprave in bo že v prihodnjih dneh dnevno za 500 m³ več vode. Vzporedno s tem pa zaključujejo pripravljala dela za rekonstrukcijo vodovoda, ki bo prihodnje leto povečal svojo zmogljivost za 5000 m³ na dan, kar bo zadovoljilo potrebam obalnega področja za najmanj deset let. V načrtu je tudi izgradnja drugih objektov za preskrbo z vodo.

S tem v zvezi bi bilo nemara koristno, če bi šli tudi na realizacijo pobude tovarne TOMOS iz leta 1957, po kateri naj bi Rižanski vodovod uredil stari istrski vodovod (TOMOS je dal izdelati že potrebne elaborate in sklenil za primer realizacije tega načrta tudi že pogodbo s Kmetijsko zadruzo za skupno izkoriščanje tega dotoka z 250 m³ vode dnevno, ki bi jo po uporabi v tovarni spet lahko uporabilo kmetijstvo za namakanje). Vendar je kljub sedanjim ukrepom in bodočim gradnjam treba upoštevati, da so na obalnem področju vodni viri tako skromni, da bo treba tudi v prihodnje disciplinirano varčevati z vodo, saj le-ta predstavlja resnično dragocenost za nadaljnji razvoj industrije, turizma in kmetijstva v spodnjem delu koprškega okraja. SV.

švedske vlade, danski ministrski predsednik, norveški premier in finska vlada so objavili sporočila, v katerih obžalujejo, da je Hruščev odložil obisk v njihove države.

V GANI PRIPRAVLJAJO BOJKOT FRANCOSKEGA BLAGA

Zaradi vesti, da namerava francoska vlada prekiniti diplomatske odnose z Gano, ker je le-ta priznala začasno alžirsko vlado, je generalni sekretar vladne stranke v Gani izjavil, da pripravljajo stranka popoln bojkot francoskega blaga. Ta bojkot pa bo hkrati tudi protest proti načrtom francoske vlade, da bi izvedla jedrske poskuse v Sahari.

NOVA OFENZIVA ENOT ALŽIRSKÉ ARMADE

Nedvomno sodi ofenziva enot alžirske osvobodilne vojske proti francoskim četam na alžirsko-tunizijski meji med največje akcije alžirske armade v zadnjih mesecih. Francoski časopisi v svojih komentarjih menijo, da akcije alžirskih borcev »niso nepomembne«, ofenziva pa da ima razen vojaškega tudi politični pomen, zlasti zaradi bližnjega zasedanja OZN.

Novice TRŽAŠKEGA

Po 40 dneh se je zaključila stavka pomorščakov, ki je tudi v Trstu, kakor po vsej državi, zajela vse pomorščake, tako da mnoge ladje niso mogle odpluti. Pod pritiskom odločne nastopa pomorščakov so lastniki ladij pristali na začetek pogajanj o izboljšanju delovnih pogojev in mezd.

Tudi kovinarji so nekaj dni že stavkali, pooletnih dopustih pa bodo delodajalci izpolnili njihovih zahtev.

V tržaškem arzenalu so te dni suspendirali 300 delavcev, kar je običajno uvod v odpuste. Ukrep vodstva je močno razburil delavce in sindikalne organizacije.

Vojaške oblasti so ponovno rekvirirale zemljišča na Hudem letu, ki so bila pred leti last kmetov iz Podrič in drugih bližnjih vasi. Najprej so ta zemljišča

Potrebno je pooprčiti družbeno kontrolo

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

Minuli petek so odborniki Občinskega ljudskega odbora Koper temeljito razpravljali o številnih gospodarskih problemih občine. Najprej so, po daljši obrazložitvi, sprejeli odlok o potrditvi zaključnega računa o izvršitvi proračuna občine za leto 1958, nato pa so sprejeli nekaj odlokov, med njimi odloka o uvedbi krajevnega prispevka v volilnih enotah Lopar in Labor, odlok o določitvi območij, na katerih lahko ustanovijo stanovanjske skupnosti, sklep o določitvi števila članov stanovanjskih skupnosti in razpravljali o delu krajevnih odborov.

Vredboj vrstiah

HELSINKI — Na Finskem so svečano proslavili 60-letnico finskega delavskega gibanja.
RIM — Italijanski ministrski predsednik Segni in zunanji minister Pella bosta 15. septembra obiskala Turčijo, kjer bosta s turškimi državniki razpravljala o sodelovanju med Italijo in Turčijo.
VARŠAVA — Odbor za repatriacijo pri poljski vladi je sporočil, da se je v prvih šestih mesecih letošnjega leta vrnilo iz Sovjetske zveze 28.000 Poljakov. Od 1956. leta pa do danes se je iz Sovjetske zveze vrnilo na Poljsko nad četrt milijona Poljakov.

zasedle ameriške vojaške sile in so na njih uredile igrišča za golf. Po njihovem odhodu je to zemljo prevzela italijanska vojska, ki je pred dvema tednoma vrnila zemljišča kmetom, sedaj pa jih je zopet rekvirirala.

Ta teden so na slovenskih šolah v Trstu zaključili zrelostne izpite. Izidi še niso bili objavljeni.

V Bazovici je v soboto praznoval 60-letnico življenja učitelj in zaslužni prosvetni delavec Miro Presl, šolski upravitelj slovenske osnovne šole v Bazovici. Ker slovensko šolstvo na Tržaškem še ni uzakonjeno, je tudi šolski upravitelj Presl še vedno nameščen kot »nestalni učitelj«, to pa pomeni, da mora vsako leto prositi za namestitev in nima po 40 letih učiteljevanja in prosvetnega delovanja pravice do pokojnine.

Zavednemu slovenskemu učitelju želimo še mnogo zdravih let!

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Dve osrednji vprašanji

Dve osrednji vprašanji, o katerih je bilo govora pretekli teden, sta: ukrepi za boljše ureditev trga in zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč. Obe vprašanji imata nekaj skupnega, saj gre v obeh za razvoj kmetijstva.

Na posebni tiskovni konferenci pri Zveznem državnem sekretariatu za blagovni promet je bilo govora o ukrepih za ureditev trga z kmetijskimi pridelki. Ukrepi naj bi veljali predvsem za prihodnje leto. Tako so bile že sedaj določene cene za žita, dalje je bilo ukrenjeno vse potrebno za čim uspešnejšo kampanjo za predelavo sladkorne pese, kar je v zvezi s pričakovano izredno dobro letino tega kmetijskega pridelka, posebej pa naj bi posegli v čim večjo potrošnjo svežega sadja. Izredno dobra letina, ki jo pričakujemo pri grozdju, slivah in drugem sadju, terja, da bodo ti sadeži prišli čim ceneje do potrošnikov in v čim večjih količinah. To je tembolj potrebno za grozdje, saj še niso bile odstranjene lanskoletne težave zaradi prevelikega pridelka vina. Zato bo potrebno porabiti čim več svežega sadja in ga čim več predelati v sokove. To je treba že sedaj upoštevati, saj je koprski okraj tudi eden izmed tistih, ki bo prizadel in je potrebno pravilno usmeriti prodajo, predvsem pa pravilno določiti cene.

Končno je bilo v zvezi z ureditvijo tržišča s kmetijskimi pridelki govora tudi o preskrbi z mesom, glede katerega imamo še vedno težave. Te izvirajo iz prevelike prodaje živine za izvoz. Postopoma bo odstranjena tudi ta težava, kar bo doseženo s pravilnejšo organizacijo prodaje za domači in tuji trg. Računati moramo, da bo zlasti letošnja letina z ustvarjanjem potrebnih zalog vplivala na izboljšanje cen na trgu in da bodo le-te ne le nižje, temveč naj bi tudi ostale stabilne na tej nižji ravni. S tem bi zlasti pripomogli k izboljšanju življenjske ravni in bi preusmerili del kupne moči na nakup drugega potrošnega blaga trajnejše vrednosti, za kar je tudi preskrbljeno s povečanimi sredstvi, ki so v devizah na razpolago za uvoz določenih izdelkov, da ne omenjamo večje proizvodnje tega blaga.

Drugo vprašanje, o katerem je bilo govora, je v zvezi z osnutkom zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč. Določena načela tega zakona zagotavljajo družbeno nadzorstvo nad izkoriščanjem kmetijskih zemljišč. Za nadzor daje občinskimi ljudskimi odbori pravico predpisovati, kaj najmanj morajo storiti kmetovalci za obdelavo zemljišč, to je: kakšne agrotehnične in zootehnične ukrepe morajo uporabiti.

Iz obširnega poročila je bilo razvidno, da je delo krajevnih odborov še vse preveč usmerjeno v reševanje manjših komunalnih problemov, namesto da bi bilo v glavnem namenjeno problematiki kmetijstva in kmetijskega gospodarstva na vasi, vprašanju šolstva in reševanju tistih komunalnih problemov, ki zanimajo širši krog prebivalcev koprške občine. Zato bo potrebno v glavnem okrepiti vezi med upravnimi občinskimi ter krajevnimi organi z zbori volivcev, na katerih naj dajo volivcem jasno izdelane predloge, ki upoštevajo tudi njihova mnenja. Tesno sodelovanje naj se vzpostavi tudi s politično družbenimi organizacijami.

Zelo zanimiva točka dnevnega reda je bila finančno-ekonomska analiza o poslovanju gospodarskih organizacij v preteklem letu. Ta je med drugim pokazala, da je nujno potrebno zaostriiti finančno kontrolo v vseh gospodarskih organizacijah, posebno pa v tistih, kjer se pojavljajo primanjkljaji. Z vsa ostrino je treba preganjati poskuse, da bi primanjkljaje, ugotovljene ob inventurah, krile gospodarske organizacije, ne pa njihovi dejanski povzročitelji. Kjerkoli se pojavi takšna težnja, je naloga organov delavskega upravljanja, da kritično ugotovijo vzroke primanjkljajev in pokličejo na odgovornost povzročitelje. Ne glede na dejstvo, da ni mogoče povsod ugotoviti vzroke za nekatere negativne pojave v gospodarstvu nasploh, se ugotavlja, da so vzroki največkrat subjektivnega značaja. Gospodarske težave — velike poslovne izgube v podjetjih Fructus, Vino Koper, LAMA De-

kani, Turist Ankaran v preteklem letu so namreč le delno posledica objektivnih težav. Prav tako ni nobenih objektivnih vzrokov — po mnenju Sveta za družbeni plan in finance pri ObLO Koper, da se je vsota porabljenih obratnih sredstev za investicije povečala lani v primerjavi z letom 1957 za 15.896.000 dinarjev in s tem dosegla višino 61.111.000 dinarjev. Vsota inventurnih primanjkljajev, ki znašajo po odbitku inventurnih viškov 17.779.000 dinarjev, je tudi zelo visoka. Delovski sveti so sicer povsod obravnavali inventurne primanjkljaje, vendar pa so za te primanjkljaje obremenili odgovorne osebe le za 1.359.131 dinarjev, kar kaže na to, da je bilo premalo evidence o gibanju materialnih in denarnih vrednosti. Spričo vseh teh in podobnih negativnih pojavov v nekaterih gospodarskih organizacijah, je občinski ljudski odbor med drugim sklenil pozvati organe družbenega upravljanja na uvajanje družbene kontrole nad gospodarjenjem v podjetjih. Zato je tudi sklenil, da je treba z vsa doslednostjo izvajati predpise o inventuri in priporočila občinskega zbora proizvajalcev v zvezi z izdelavo polletnih obračunov.

Nadalje sta oba zbora sprejela odlok o ceni vode iz Rižanskega vodovoda. Ta odlok določa, da lahko vsak potrošnik porabi na dan do 100 litrov vode, ki mu bo zaračunana po dosedanji ceni, če pa bo to količino prekoračil, bo moral razliko plačati petkratno.

V nadaljevanju seje so odborniki dali garancijske izjave raznim gospodarskim organizacijam, predvsem za nakup obratnih sredstev in stanovanj.

NAPORI ZA REŠITEV PARADIŽNIKOVE KRIZE

Dobra letina - kam z njo

Pred pričetkom letošnjega odkupa paradižnika, ki je v našem območnem pasu sila dobro obrodil, je konec prejšnjega tedna nastalo resno vprašanje, kam s tolikšnimi količinami tega sadeža, ko pa je njegova cena na evropskem tržišču tako močno padla, da na izvoz dosti ne moremo računati. Razen tega so nastale težave zastran tega, ker je večina pridelovalcev paradižnika z zadrugami pogodbeno vezana, da jih bodo le-te od njih odku-

pile paradižnik po določeni ceni — ta pa je višja od povprečne evropske cene, saj prodajajo n. pr. Bolgari in Madžari paradižnik na Dunaju po 2,50 din, kar je očitno tako nizka cena, da ne bi zadostovala niti za prevozne stroške.

Spričo takšnega položaja je imel sekretariat Okrajnega komiteja zveze komunistov preteklo soboto nujno sejo, na katero je povabil predstavnike zadrugne mreže in naše predelovalne industrije. Po osvetlitvi položaja je bilo sprejeto skupno stališče, da je v osnovi treba spoštovati pogodbene obveznosti zadrug na pram proizvajalcem, da bo kombinat Delamaris začel takoj v ponedeljek z odkupom določenih količin paradižnika za predelavo in da je treba podvzeti vse potrebne ukrepe za prodajo tistih količin paradižnika, ki jih naša predelovalna industrija ne bo mogla uporabiti.

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da že deluje 22 odkupnih postaj, v glavnem zadovoljivo, razen nekaterih motenj, kakor je n. pr. pomanjkanje embalaže zaradi tega, ker jo koristniki prepočasno vračajo. Delamaris tudi od ponedeljka dalje dnevno sprejema po 7—8 vagonov paradižnika, vtem ko je dogovorjena oddaja določenih količin paradižnika tudi drugim predelovalnim podjetjem (Fructal, Ajdovščina in tovarna v Umagu).

Poseben problem pa je v tem, da po slovenskih potrošniških središčih na trgu paradižnika ni, če pa je, ga prodajajo tudi do osemkrat dražje, kakor pa je odkupna cena od pridelovalca. Ponovno so storjeni koraki tudi v to smer, da bi del presežnih količin paradižnika slovenska preskrbovalna mreža odkupila in nudila potrošniku po nižjih cenah, saj bi s tem tudi močno dvignila samo potrošnjo.

In končno še vprašanje našega uredništva: na Zahodu, zlasti v Ameriki, je močno razširjena paradižnikova hladilna pijača, Ali ne bi tudi pri nas kazalo del presežnih količin predelati v to pijačo, ki je zdrava in izredno po-teši žejo?

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradašnja. Tiska tiskarna CZP Primorski tisk

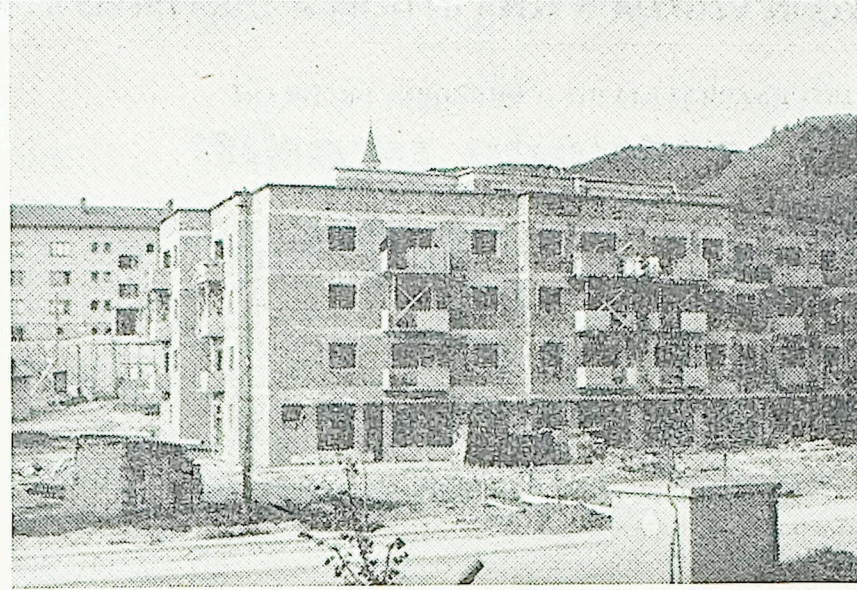
Vrnili so se brigadirji II. koprške MDB

Divaška železniška postaja je bila preteklo nedeljo spet priča prisrčnemu dogodku — po enomesečnem delu so se vrnili z gradnje avtomobilske »Ceste bratstva in enotnosti« brigadirji 2. koprške MDB. Vodil jih je komandant Janez Kalan, delali pa so na odseku pri Nišu. Brigadirji — 110 jih je bilo — niso mogli skriti veselja, da so se vrnili trikrat udarni in enkrat posebej pohvaljeni. Torej so več kot dobro izpolnili obljubo, ki so jo dali ob odhodu na cesto: da bodo namreč nadaljevali svetle tradicije primorskih delovnih brigad, ki so vedno bile med najboljšimi. Visoka priznanja, ki so jih dosegli, pa so tudi povsem zaslužena. Ze nekaj šte-

vilik nam to povsem potrjuje: že v prvi dekadi so delovne norme dosegali s 139 %, v drugi celo s 172 %, koliko napora pa je bilo treba vložiti za tako visoko povprečno številko, nam kaže tudi primer 4. brigadne čete. Le-ta je nekoga dne dosegla celo 378-odstotno izpolnitev delovne norme pri gradnji mostu.

Prav tako uspešno pa je bilo tudi družabno življenje koprških brigadirjev. Pripovedovali so, da so se njihovi kolegi iz sosednjih brigad, ki so še ostali, s težkim srcem poslovlili od Koprčanov. Nič čudnega: koprski orkester je bil kaj priljubljen, težko bodo pogrešali njihove tehnike, ki so uredili ozvočenje in fotoklub v naselju in tako dalje. Pa tudi naši fantje so odnesli iz brigade mnogo prisrčnih in predvsem koristnih vtisov. OK LMS jim je kupil moped in vseh 110 brigadirjev se je naučilo voziti, 8 je opravilo izpite za voznike-amaterje, 30 jih je obiskovalo fotoamaterski krožek, v radioamaterskem jih je bilo 25, v kinooptičnem 10 in tako dalje in tako dalje.

Kolikor so torej bili veseli, da so se vrnili domov, pa so se vendarle težko poslovlili predvsem od beograjskih študentov, s katerimi so bili največji prijatelji. Vsi so dejali ob prihodu v Divačo: prihajete leto, če bo potreba, spet gremo. Vsi iz Srednje pomorske šole v Piranu! B. P.

Lež stanovanjski blok v Ilirski Bistrici, ki bo spet nekoliko zmanjšal in omilil hudo stanovanjsko stisko. V njem bo 20 družinskih in 6 samskih stanovanj, spodaj pa še troje trgovskih lokalov, kar lepo ustreza načelom moderne stanovanjske izgradnje. Stavba bo še letos dokončana in izročena svojemu namenu

OB ZDRUŽITVI KZ BAČ IN KZ KNEŽAK

Nova zadruga ima vse pogoje

V nedeljo je bil v Knežaku ustanovni občni zbor nove kmetijske zadruge »Toneta Tomšiča«, ki so jo ustanovili po združitvi prejšnjih KZ Bač in KZ Knežak. Zdržiitev so narekovali predvsem gospodarski pogoji: nova zadruga bo zelo močna in bo s skoraj 100 milijoni dinarjev vrednosti osnovnih in obratnih sredstev lahko uresničila vse naloge, ki so se prej drobile na tem sorazmerno majhnem kmetijskem področju. Prav gotovo pa ne bo odveč tudi prihranjenih 6.000.000 dinarjev, kolikor bodo letos manjši režijski stroški nove zadruge.

Glavna naloga zadruge bo še vnaprej — napori za povečanje živinoreje, ki je poleg gozdarstva tu zdaleč najbolj pomembna kmetijska panoga. Osnove za to so že dane v ureditvenih delih skupnih pašnikov, kjer bodo lahko pasli 500—600 glav mlečne in plemenske živine. Posebno se bo nova zadruga trudila, da bi pridelali tudi čimveč krmnih rastlin in do-

bili dovolj gnoja za gnojenje košenic in pašnikov. Te naloge ne bo tako težko izpolniti, saj so kmetje že doslej dokaj sodelovali z zadrugo in seveda imeli od tega samo koristi. Zato je tudi ena izmed glavnih nalog novega združnega vodstva, da čimbolj uveljavi višje oblike kooperacije.

Posebej bo treba urediti gospodarske razmere zadružne ekonomije, ki na dokaj velikih površinah prideluje mnogo manj, kot bi lahko. Vzrokov za to je več, najvažnejši pa gotovo zelo velika razdrobljenost njenih površin. Zato je v načrtu arondacija oziroma zamenjava posameznih parcel. V ta ureditvena dela bi sodila tudi melioracija Kalskega jezera na približno 10 ha, kjer pridelujejo le 1150 centov krme, pozneje pa bi lahko bil ta donos mnogo večji — do 2.800 centov. Nič čudnega torej, če ima danes ekonomija le 28 glav goveje živine, ne bi pa bila nobena težava, dvigniti to število na 100 do 110 glav.

NOVA STANOVANJSKA ZAKONODAJA

Zakon o stanovanjskih razmerjih

Nobenega dvoma ni, da je za vsakega našega državljanca stanovanje, kot najosnovnejši življenjski pogoj, eno izmed najvažnejših vprašanj. Zato ima med vsemi novimi stanovanjskimi zakoni osrednje mesto in za slehernega našega državljanca še prav poseben pomen Zakon o stanovanjskih razmerjih, ki določa temeljne pravice državljanov do uporabe stanovanja in do upravljanja stanovanjskih hiš ter obveznosti, ki jih imajo državljanji kot uporabniki stanovanj do družbene skupnosti.

Tudi ta zakon, kot sploh vsa nova stanovanjska zakonodaja, temelji na osnovnih načelih našega demokratičnega in socialističnega družbenega reda. V tem smislu si ta zakon predvsem prizadeva tudi na področju stanovanja še bolj utrditi položaj našega državljanca — delovnega človeka, kot osnovnega činitelja in gonilne sile vse naše socialistične graditve, pa tudi kot tistega, katerega osebna sreča je konec koncev najvišji cilj izgradnje socializma.

Prav zaradi tega je s tem zakonom naš državljan tako zelo zaščiten proti kakršnemu koli privatnemu izkoriščanju ali proti birokratski samovolji, kot noben drug državljan katere koli druge dežele na svetu. To znova dokazuje, kje je resnična, konkretna demokracija in kje je ni.

V tem smislu pozna tudi ta zakon, kot je to bilo že po uredbi o upravljanju stanovanjskih hiš iz leta 1953, tako imenovano stanovanjsko pravico, to je pravico državljanca, da trajno in neovirano uporablja stanovanje in soupravlja hišo, če je ta v družbe-

nem upravljanju. To pravico dobi državljan z vselitvijo v stanovanje na osnovi stanovanjske pogodbe ali drugega akta, ki je po veljavnih predpisih veljaven za vselitev (n. pr. na podlagi same odločbe o dodelitvi stanovanja v novi hiši, ki je v družbenem upravljanju, ki pa še nima hišnega sveta).

Kot z vsako pravico, pa so tudi s stanovanjsko pravico povezane določene obveznosti. Te so: redno plačevanje stanarine, uporaba stanovanjskih prostorov ter skupnih naprav s skrbnostjo dobrega gospodarja v skladu z njihovim namenom in v okviru hišnega reda in plačevanje stroškov za tekoča popravila stanovanja ter ustreznega dela stroškov za uporabo skupnih naprav. Vsak nosilec stanovanjske pravice pa mora tudi izpolnjevati dolžnosti, ki izvirajo iz njegove udeležbe pri upravljanju hiše.

Ta zakon na novo ureja v svojih temeljnih določbah tudi vprašanje, kdo ima pravico oddajati stanovanja v uporabo posameznikom, torej, kdo so stanodajalci. To pravico ima seveda v prvi vrsti občina preko svojega stanovanjskega upravnega organa, kot predstavnik družbene skupnosti, saj je stanovanjski sklad splošna dobrina. To svojo pravico pa lahko občina prenese na razne zavode in organizacije. Dalje imajo to pravico že po samem zakonu pravne in fizične osebe, ki so s svojimi sredstvi sezidale hiše in stanovanja, ter zavodi in organizacije, ki jim bo ta pravica priznana s posebnim predpisom (Zvezni izvršni svet je n. pr. že dal tako pooblastilo JLA).

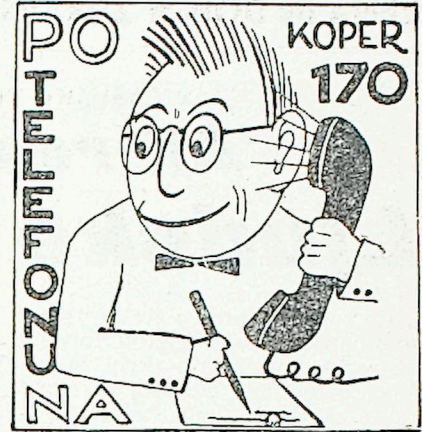
Sama uporaba stanovanja je kajpak pogodbeno razmerje, ki nastane s pisмено pogodbo med nosilcem stanovanjske pravice in hišnim svetom.

Kar se tiče neposredne uprave stanovanjskih hiš, ostaja zakon pri že prej uvedeni družbeni samoupravi, ki se je v praksi (kljub nekaterim težavam, zlasti v pogledu pomanjkljive gnotne osnove ter samoupravnih organov) zelo dobro obnesla. Zato določa, da stanovanjske hiše neposredno upravlja njihovi stanovalci ter lastniki posameznih delov stanovanjskih hiš po zboru stanovalcev in po hišnem svetu kot organih družbenega upravljanja. Družinske stanovanjske hiše v državljanjski lastnini upravlja njihovi lastniki. Praviloma morajo imeti vse hiše, ki so v družbeni lasti, organe družbenega samoupravljanja (izvzete so le manjše hiše).

S tem zakonom je tudi razčiščeno vprašanje, kdo je nosilec pravic in obveznosti za določeno hišo v družbeni upravi. Zakon določa, da je sama hiša in ne morda hišni svet, pravna oseba glede tistih pravic in obveznosti, ki nastajajo v zvezi z njeno uporabo. V bodoče torej ne bo več sklepal pogodb ali tožil, oziroma ne bo več tožen, hišni svet določene hiše, temveč sama ta hiša, ki jo bo kot pravno osebo po samem zakonu predstavljal predsednik hišnega sveta.

Važna je tudi temeljna določba, da morajo biti stanovanja smotrno izkoriščena glede na število prostorov in njihovo površino, upoštevajoč število oseb, ki stanovanje uporabljajo.

Dr. S. P.

IZOLA 41-08: Letos bo piva dovolj, saj podjetje Pivopromet v Izoli napolni do 8 tisoč polilitrskih steklenic dnevno in tudi ne bo zmanjkalo piva v sodčih. Razveseljivo je tudi to, da bo cena polilitrske steklenice 12% Union piva še ta teden 40 din, medtem ko je bila doslej 47 dinarjev, in cena 3 dcl steklenici 30 dinarjev (doslej 35 din).

ILIRSKA BISTRICA 5: Pretekli teden je bilo v Ilirski Bistrici posvetovanje vseh predsednikov oziroma podpredsednikov občinskih ljudskih odborov s področja našega okraja. Posvetovanje, tretje te vrste — prvo je bilo v Piranu, a drugo v Postojni, je vodil podpredsednik OLO Koper inž. Peter Aljančič. Navzoči so podrobno razpravljali o sedanjem stanju blagovnega prometa v okraju glede na letošnje ukrepe glede izboljšanja preskrbe tržišča, predvsem z zelenjavo, sadjem in mesom. Ugotovili so, da je izvajanje doslej sprejetih mer za stabilizacijo trga rodilo znatne uspehe v preskrbovalni politiki okraja, vendar pa bo potrebno zlasti v času turistične sezone stalno izboljševati sistem rednega preskrbovanja potrošnikov. Udeleženci posvetovanja so se podrobno seznanili tudi z gospodarsko problematiko ilirsko-bistriške občine in si ogledali podjetje Zadružnik.

KOPER 98: V soboto je sanitarni inšpektor občine Koper pregledal nekaj živilskih obratov v mestu in je ugotovil v nekaterih prodajalnah za živila in v nekaterih gostiščih veliko zanemarjenost in nečistočo. To velja predvsem za mesnico št. 4 v Kidričevi ulici, kjer se po mesu pasejo roji mesarskih muh, za poslovalnico postojnske Tovarne mesnih izdelkov, kjer so prodajali komaj še uporabne mesnine, za mesnico v Ribarnici, kjer prodajalci ne upoštevajo stalnih napotkov sanitarnih organov za izboljšanje higijene. Nečistočo, ki vpije po temeljiti metli, je sanitarni inšpektor našel v gostiščih Stadion, Turist Ankaran in v buffeju v Ribarnici, medtem ko v podjetju Sodavica nimajo perice embalaže zaščitnih delovnih oblek in delajo do kože premočene v lastnih.

LJUBLJANA 31-571: Visokolesolci ljubljanske univerze, doma iz koprškega okraja, bodo imeli med 5. in 15. avgustom seminar v Ankaranu, na katerem se bodo seznanili s sedanjo politično, gospodarsko in kulturno problematiko našega okraja. Seminarja se bo udeležilo okrog 40 študentov z namenom, da se vključijo v dogajanja v okraju, katerega študenti so. Med seminarjem si bodo ogledali tudi tovarno motornih koles TOMOS, tovarno lesovinskih plošč Lesonit v Ilirski Bistrici, živilski kombinat Delamaris v Izoli in kmetijsko posestvo na Debelem rtiču.

POSNEMANJA VREDNO

Tudi v zahodni Evropi je te dni nastalo kritično pomanjkanje vode. Zato so povsod uvedli kar največje varčevanje in v nekaterih mestih Zahodne Nemčije so prepovedali zalivati rože in vrtove. Ponekod so celo zagrozili avtomobilistom, da bodo plačali 500 mark kazni (to je okrog 60 tisoč dinarjev!), če bodo prali avtomobile z vodo iz rezervoarja.

Pomanjkanje vode je zlasti v industrijskih in turističnih krajih, kjer je zaradi vročine in večjega dotoka ponikov narasla potrošnja vode preko normalne zmogljivosti vodovodov.

Vse torej kaže, da tudi drugod primanjkuje vode in da v poletnih mesecih uvajajo kar največje varčevanje z njo.

Kaj pravijo drugod...

Primorske NOVICE

DOVOLJEN DOSTOP NA VRHOVA MANGETA IN KANINA

Ugoden razvoj odnošajev med Jugoslavijo in Italijo se je v zadnjih letih manifestiral v številnih sporazumih, ki s svojim praktičnim učinkom čedalje bolj pospešujejo medsebojno sodelovanje v korist obeh dežel in svetovnega miru. Politika dobrega sosedstva je obrodila še en sad; skladno s posebnim protokolom, ki so ga podpisali na letošnjem osmem zasedanju Stalne mešane komisije za uresničevanje Videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo, in je zdaj začel veljati, je dovoljen svobodni dostop na vrhova Mangreta (2677 m) in Kanina (2429 m).

nomurski vestnik

NOVI KOMBajn NA KRIZEVSKIH POLJIH

V Kmetijski zadrugi Križevci pri Ljutomeru so s kombajnom zelo zadovoljni, saj so z njim pokosili doslej že okrog 10 ha pšenice. Hektarski donos se giblje med 30 in 40 stoti na hektar. Pravijo, da se žetev s kombajnom vsekakor izplača in da žetev dobro napreduje tudi na položajih površinah. Kombajn so dobili nekoliko pozno, zato so morali ječmen požeti brez njega. Predvidevajo, da bodo z žetvijo končali čez 14 dni.

DOLENJSKI LIST

VEČ TELET — VEČ MESA!

V občini Črnomelj smo pričeli izvajati zvezno uredbo o prepovedi klajanja telet že 1. julija. Kmetovalci so se temu kaj kmalu privadili. Sedaj nihče več ne sprašuje, kam s teletom, ki ga kmetovalec ne more sami rešiti. Vsak kmet že dobro ve, da bo kmetijska zadruga tako telet zagotovo odkupila. Poslovna zveza Črnomelj je zagotovila nemoten odkup telet, tako da se je s kmetijskimi zadrugami dogovorila za dogone po zadrugah. Na te dogone pride veterinar in pregleda teleta, če so zdrava in sposobna za rejo. Tista teleta, ki so sposobna za rejo oziroma za pitanje, odkupi zadruga in jih odprda Poslovni zvezi, ta pa jih pošlje pitliču v Kočevje.

V ČASU, KO TOLIKO RAZPRAVLJAMO O DRUŽBENI PREHRANI

Ali res ni mogoče urediti Ljudske kuhinje v Kopru?

Če razpravljamo o življenjskem standardu s kateregakoli zornega kota, če govorimo o skrbi za našega delovnega človeka in o pomoči zaposleni ženi, če govorimo o razvoju stanovanjskih skupnosti, potem govorimo vedno tudi o družbeni prehrani, ki je eden izmed odločilnih faktorjev pri vseh teh vprašanjih. Prav zadnje čase so o družbeni prehrani razpravljali na številnih sestankih, tako razne družbene organizacije in društva, ustanove in celo politični forumi, ker so se zavedali, kako nujno je urediti prav to vprašanje.

In če govorimo o družbeni prehrani v Kopru, potem ne moremo mimo Ljudske kuhinje, ki je naš največji in pravzaprav edini tovrstni obrat. Pisali smo že o njeni reorganizaciji, slišali o številnih predlogih za izboljšanje. Govorili so, da kapaciteta tega velikega obrata ni izkoriščena, da bi

lahko sprejel še veliko več abonentov, da bi lahko uredili tam pripravljane polkuhane hrane za odnašanje na dom, morda celo kuhali šolske malice in pripravljali tople obroke za razna manjša podjetja, ki imajo zasilno in neprimerno urejene lastne menze. Vse to so bili predlogi, ki so že zavzemali aktivno postavko pri načrtih o urejanju družbene prehrane. Žal pa se zdi, da ta postavka ni bila realna, ker se ni nihče podrobneje pozanimal, kakšno je dejansko stanje in razmere v tem obratu, dokler ni lepega dne potrkal na vrata sanitarni inšpektor.

Kaj je ugotovil? Stanje, ki ga ne bi pričakoval niti najbolj črnogledi pesimist: nepoznavanje (ali pa neupoštevanje) tudi najosnovnejših pravil higiene, shranjevanja živil, čiščenja prostorov, serviranja, snage — skratka skrajna brezbrzičnost in neodgovornost. Zapisnik sanitarnega inšpektorja Vinka Leskovška na dveh gosto tipkanih straneh našteva tako hude pomanjkljivosti, da se človek vpraša, ali je kaj takega sploh mogoče v današnjem

času in v središču Kopra, v našem edinem obratu družbene prehrane, kjer se hrani dnevno okrog 300 ljudi? Izgovor osebja, da nimajo stalnega upravnika in da je od dvanajstih zaposlenih nekaj ljudi na bolniškem dopustu, je kaj ničev, kajti splošna zamerjenost prostorov, posode in pohištva, pokvarjena živila in hladilniki opravičujejo domnevo, da traja to stanje že mesece. Nekdo pa vendar mora odgovorjati za poslovanje, mar ne?

Res je, nekdo mora biti odgovoren za edini obrat družbene prehrane v Kopru, kjer bi morali delovni ljudje dobivati ceneno in kvalitetno hrano. Zato bo nujno, da merodajni forumi takoj upoštevajo svareči signal sanitarnega inšpektorja in nastavijo v Ljudski kuhinji stalnega upravnika, ki se bo potem lahko z vsemi silami zavzel za ureditev vseh drugih vprašanj, od personalnih do higienskih. Le tako bo tudi ta obrat upravičil svoj obstoj in zadostil nalogam, ki jih postavlja preden družba in zaradi katerih ga je koprski Občinski ljudski odbor tudi ustanovil.

Z OSNOVNIH ŠOL SEŽANSKE OBČINE

Uspehi ob zaključku šolskega leta

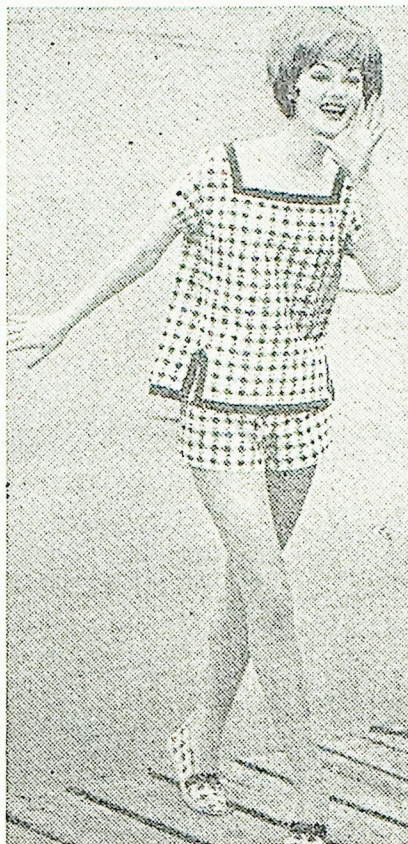
V 82 oddelkih je sedelo v šolskem letu 2258 učencev, katere je poučevalo 93 učnih moči. Povprečno število učencev v enem oddelku je bilo 27,5, na posamezno učno moč pa je odpadlo 24,3 učenca, kar je oboje povsem zadovoljivo. 74,4% vseh učencev (1681) je prisostvovalo vse leto pouku v oddelkih, v katerih so bili učenci samo enega razreda in le 25,5% vseh učencev (577) je imelo pouk v kombiniranih oddelkih, to je v oddelkih, v katerih so istočasno učenci dveh ali tudi več razredov. Glede na precejšnjo raztresenost terena tudi ta odstotek v celoti zadovoljuje, saj presega okrajno povprečje za deset odstotkov.

Navedeni razlogi in tudi povečana prizadevnost učnega kadra za izboljšanje pouka in za dvig kvalitete znanja našega učenca so pripomogli, da se je prav znatno dvignil uspeh ob zaključku leta. Doseženi uspeh znaša 81%; od 2258 učencev je 1830 učencev uspešno zaključilo šolsko leto. V primerjavi z uspehom ob polletju

(71,24%) se je dvignil uspeh ob zaključku leta za približno 10%.

Če pa natančneje premetremo uspehe v posameznih razredih, tedaj ugotovimo, da so najpridnejši naši drugošolci, ki so dosegli prav razveseljujoč odstotek, in sicer kar 90,7%, tik za njimi pa so prvošolci z 90,38%. Obema skupinama želimo, da bi obdržali to prvenstvo tudi v bodoče, želimo pa istočasno, da bi jim krepko sledili učenci drugih razredov.

V prvih štirih razredih se je poučevala snov po novem učnem načrtu, medtem ko je v ostalih razredih še vedno v veljavi prejšnji učni načrt. Oglejmo si uspehe v navedenih razredih. V prvih štirih razredih (novi učni načrt!) je uspeh 88,3%, medtem ko je uspeh v zadnjih štirih razredih le 66,6%. Razlika je le prevelika. Novi učni načrt, sprememba učne snovi, ki bo mnogo bolj življenjska kot dosedanja, način podajanja učne snovi, kakor tudi intenzivnejše sodelovanje in soustvarjanje učencev samih bo v znatni meri pripomoglo, da se bo v bodočih letih zvišal ne samo učni uspeh, ampak vzporedno z njim

Za sončenje nam bo zelo prav prišel tak komplet iz pepita ali karirastega blaga; ohlapna bluza, kratke hlačke in copate iz enakega blaga, okrašene s temnim, enobarvnim trakom.

kaj bi kuhala?

PEČENKA ZA IZLETE

Po 20 dkg zmletega govejega mesa, svinine in teletine, 1 jajce, 1-2 namočeni in ožeti žemlji, 1 drobna čebula, sol, poper, majaron, malo česna, sesekljan zelen peteršilj; pest drobtin, 5-6 dkg masti ali olja, 2 v trdo kuhani jajci.

Mesu prišemo jajce, pretlačeni žemlji, sesekljano in na malo maščobe zarumenelo čebulo, srti česen, sol, poper, sesekljan majaron in zelen peteršilj. Zmes dobro premešamo in naredimo iz nje 1 pravokotnik na deski, ki smo jo potresli z drobtinami. Na vsak pravokotnik denemo v trdo kuhano jajce in izoblikujemo štruco, ki jo spečemo v pečici. Med pečenjem pečenko pridno polivamo z njenim lastnim sokom, da je lepo sočna. Če vzamemo pečenko na izlet, jo ohladimo, če jo uporabimo za kosilo, serviramo toplo, narezano na enakomerne rezine. Jajci, kot nadev, lahko opustimo ali pa zamenjamo, n. pr. s praženimi gobami.

PARADIŽNIKOV NAMAZ

3 dkg surovega masla ali margarine, žlica paradižnikove meze (iz tube) ali 2 debela paradižnika, 2-3 jajca, 2 žlici naribanega parmezana, sol, poper, zelen peteršilj.

V surovem maslu ali margarinu hitro zdušimo paradižnikovo mezo ali sveže paradižnike (olupljene in očiščene semenja), dodamo sir in žvrkljana jajca, sol in poper in precej sesekljane peteršilja. Mešamo, da se zgosti. Kruh lahko obložimo z vročim ali mrlim namazom. Po vrhu vsake rezine kruha položimo še košček paprike in rezino paradižnika ali rdečo redkev.

Če vzamemo ta namaz na kopaanje, ga nesemo s seboj v steklene posodice ali posodice iz plastične mase. Kruške obložimo z njim šele na kraju samem. V posebni posodi vzamemo poljubno zelenjavo za oblaganje namazanih kruhkov.

PISANA SOLATA

(Za izlet ali večerjo)

20 dkg posebne salame, pol kg stročjega fižola, pol kg krompirja (kifelijarja), 1 drobno čebulo, sol, zelen peteršilj, 1 v trdo kuhano jajce, olje, kis, malo gorčice.

Salamo zrežemo na drobne kocke. Stročji fižol skuhamo v slani vodi, odcedimo in ohladimo. Kruh krompir olupimo, ohladimo in zrežemo na tanke rezine. Čebulo in peteršilj sesekljamo. Rumenkasti stlačimo z vilicami in ga polagoma razmešamo z oljem, nato razredčimo s kisom in dodamo gorčico. Beljak sesekljamo. Vse skupaj dobro zmešamo in postavimo na hladno.

PEČENA RIBA

Ribo očistimo, jo operemo pod tekočo vodo in s krpo osušimo, nato pa osolimo. Položimo jo v pekač, namažemo z oljem ali z raztopljenim surovim maslom in z gorčico ter jo obložimo z rezinami slanin ali z lističi čebule. Tako pripravljeno ribo pečemo v srednje vroči pečici 30-40 minut.

Laško pa jo namažemo s paradižnikovo mezo ali obložimo z rezinami paradižnika, posujemo z nastrganim sirom in spečemo.

• Igračke iz blaga lahko perete, če jih napolnite z drobnimi kosi penaste gume.

SODOBNO GOSPODINJSTVO ŠT. 5

Peta letošnja številka »Sodobnega gospodinjstva« prinaša v uvodu članek o novem gospodinskem poklicu, ki ga daje srednja ekonomska šola v Kopru na svojem gospodinskem odseku. Uvodniku sledi zanimiv članek o tem, koliko električnega toka porabimo v slovenskih gospodinjstvih, kakšni so stroški zanj in kaj lahko glede cene pričakujemo v bodočnosti. Zanemarjena in pozabljena področja skrivajo lepe možnosti za ureditev prijetnega kotička za delo in bivanje. Nekaj prav lepih nasvetov prinaša »Sodobno gospodinjstvo« pod naslovom »Se vedno stanovanjska stiska«.

Članek o domačih pralnih sredstvih je še vedno zanimiv, kljub poplavi najrazličnejših izdelkov. Matere pa bodo gotovo z zanimanjem brale članek o nezgodah otrok in o tem, kako otroka zavarujemo pred nezgodami.

V sedanjem času, ko je meso dražje in ga tudi primanjkuje, je prav dober članek o siru v naši prehrani in o uporabnosti različnih konserv. Ta številka prinaša tudi splošne predloge in dva celodnevna jedilnika za prehrano starejših ljudi.

Ker je čas konzerviranja, prinaša številka tudi recepte za konzerviranje, ki se bodo nadaljevali tudi v naslednjih številkah. Razen tega najdemo v 5. številki tudi nekaj lepih in praktičnih oblik za kopaanje, kotiček za pletenje in delo na vrtu.

drobni NASVETI

• Če madeži na vaših čevljih niso že zelo stari ali trdovratni, jih lahko odstranili, če dobro očiščene čevlje zdrgnete s kislim mlekom, namažete s tanko plastjo loščila in potem zdrgnete z mehko volneno krpo.

• Dežni plašč lepo operete v vedru vode, ki ste ji dodali pol kilograma galuna. Plašč pomešate po vodi, potem pa obesite.

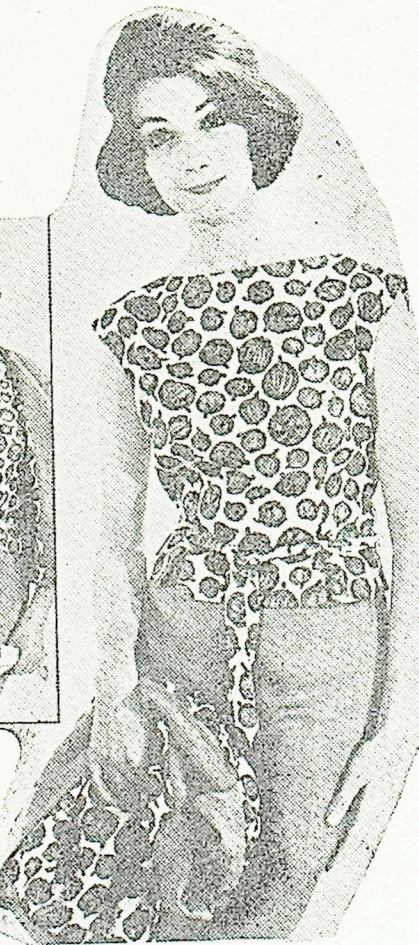
• Kolonjsko vodo lahko sami napravite iz nekaj kapljic parfema in 60% alkohola.

• Če želite, da se vam lasje opomorejo, jih perite z mešanico rumenjaka in žlice ruma. Šampon ali milo pri takem pranju nista potrebna.

• Sledove, ki ostanejo od čiščenja z bencinom, odstranite z mešanico kuhinjske soli in bencina. Umazani rob zdrgnemo in ko je suh, izščetrobamo.

Kompleti, ki so postali značilnost sodobnega oblačenja, nam znatno podaljšajo življenjsko dobo obleke. Slika vam kaže tak primer: kostum iz tankega enobarvnega blaga in bluza iz pisane svile (enaka je podloga na jopici).

Končno sem uspel. Razprava ločitve je bila končana. Se dovolj mirno se je iztekla vsa ceremonija. Otroka so prisodili njej. Glede delitve imetja so menili, naj se sporazumno pomeniva med seboj. Stanovanju se je odpovedala ona sama.

»Se bom odselila!« je rekla neverjetno mirno.

Razpravo je vodil sodnik Peter Novak, moj prijatelj. Malce nerodno, čudno naključje. Skupaj sva se potepala kot otroka, uganjala razne norčije, skupaj hodila v šolo, kasneje že kot poročena moza izmenjala nekaj obiskov. Sedaj na razpravi sva si bila tučca. Vsaj jaz sem imel občutek, kot bi ga videl prvič...

Ona je stala vzravnano. Celo smehljalja se je. Da bi mrtvaška bledica ne izdajala njene notranjosti, bi človek dejal, da je do razprave brezbrzično hladna.

Do tistega trenutka še nisem čutil nekih posebnih duševnih pretresljajev. Nemir, ki me je včasih zgrabil za goltanec, sem skušal pomiriti z mislijo na njo, na Vlasto, s katero se bova kmalu sestajala javno, nič več skrivaj... In tudi otroka bova potem imela... Seveda... brez otrok bi bilo preveč dolgočasno...

V roke so mi potisnili neke papirje. Ukazali so, naj podpisem. Peter Novak je resno strmel v moj obraz. Nisem vzdrljal pogleda, za kar me je bilo prokletno sram. Ko sem držal peresnik, sem opazil, da se mi roka trese. Najraje bi zaklel.

Zadnji teden najinega bivanja »pod isto streho« je bil zelo moreč. Od jutra do večera sem lahko gledal njene roke, ki so zavijale posodo, zgibale perilo, zabijale zaboje...

Pri tem ali onem predmetu se je ustavila in vprašala:

»Boš to potreboval?«

Kot avtomat sem vedno enako odgovorjal:

Marta Grom:

ON

»Ne bom! Kar vzemi...«

Gledal sem spokojni izraz njenega obraza in niti ene solze nisem mogel zaslediti v njenih očeh, o katerih sem vedno sodil, da so ustvarjene za solze. Njen mir mi je bil nerazumljiv. Včasih me je spravljal v bes, včasih mi je zbujal občutek, da se poslavlja začasno, da odhaja recimo... na dopust, k materi...

Zadnji dan je njena zadržanost popustila.

Ze v zgodnjih jutranjih urah je pripeljal kamion. Rad bi se umaknil, a kot pošten človek sem ostal in celo pomagal nositi pohištvo. Ne vem — ali od občutkov ali od napačnosti — bil sem čisto poten, a še dosti miren v primer, z njo, ki je bila zmedena do kraja. Tekala je sem in tja kot bi izgubila vsa razsodnost. Govorila je zelo malo in še takrat ko je, sem imel občutek, da bo vsak hip zajokala.

»Kolikha sreča, da je otroka poslala naprej k materi!« sem pomislil. »V tej zmedbi bi bila njegova navzočnost čisto odveč...«

Ob besedi »odveč« sem se zgrozil. Končno... kamion so povežal z vrvmi in ker je rahlo rosilo, so ga še prekrili...

Obstala je na pragu, se ozirala po sobi, kot bi se hotela prepričati, ali ni česa pozabila. Oč so ji obvisle na majhnem pisnem pajaku, ki je ležal poleg mize. Hotela ga je pobrati, a vrag vedi, zakaj si je premislila. Ponudila mi je roko:

»Bodi srečen!« je rekla.

III. POLETNE PRIMORSKE PRIREDITVE

Legitimacija naše vitalnosti in moči

Ob nastopu Akademске folklorne skupine »France Marolt« iz Ljubljane — Večer jugoslovanskih plesov in pesmi

Nastop Akademске folklorne skupine »France Marolt« iz Ljubljane pretekli teden gotovo pomeni višek dosedanjih poletnih iger. Pod naslovom »Večer jugoslovanskih plesov in plesov« smo spoznali slovenske, hrvaške in srbske folklorne plesne, izvedba pa nas je očarala bolj kot kdajkoli prej, kajti program je bil komponiran stilno, izvedba plesov prvovrstna, koreografska postavitev zvesta izročilu, obenem pa estetsko ubrana. To velja tako za ples, kot za noše in glasbeno spremljavo.

Mnoge od teh plesov poznamo že dolgo in smo jih že večkrat videli v različnih izvedbah. V taki izvedbi, kot nam jih je predstavila folklorna skupina iz Ljubljane, pa nas vedno znova pritegnejo in prepričajo. Ne trdijo zaman, da so bili plesni gibi prva zunanja manifestacija človekovega čustvovanja. To prvinško povezavo z naravo nam še vedno pričarajo folklorne plesni, ki so postali nepogrešljiv sestavni del vseh festivalskih prireditev, poleti in pozimi, v dvoranah in na prostem. Naši folklorni ansambli — »France Marolt« iz Ljubljane, »Lado« iz Zagreba, »Kolo« iz Beograda in »Tanec« iz Skopja — so jih dognali do take višine, da ne predstavljajo kakega častitljivega mrtvega izročila ali čaščenja tradicije, ampak so živ del nas samih in del našega vsakdanjega življenja. Ta življenjski utrip čutijo celo v tujini in zato so ti naši renomirani folklorni ansambli stalni gostje tudi tujih festivalov, raznih prireditev, televizije in podobno, in prav s to zvrstjo smo se umetniško uveljavili v tujini bolj kot s katerokoli drugo. V tujini je postala naša folklorna umetnost legitimacija naše vitalnosti in moči, ki nam je pomagala, da smo skozi stoletja ohranjali in razvijali svojo lastno podobo.

Folklorne plesni, ki nam jih je pokazala skupina »France Marolt« iz Ljubljane, so bili izvorni, pristni, brez stilizacije, sodobnih priredb z dodatki baletne umetnosti in lažnega bleška, ki je preračunan na zunanji efekt. Prva polovica večera je bila posvečena slovenskim plesom (koroški, gorenjski, primorski, prekmurški, belokranjski). Bil je to stilno dognan sprehod po slovenskih deželah in njihovem folklornem izročilu. To je bil dokaz, da ne drži trditev, da Slovenci nimajo drugega kot nekaj gorenjskih polk in valčkov. Po zaslugi ustanovitelja te skupine, Glasbeno-narodopisnega inštituta v Ljubljani in po-

znejših zapisovalcev in koreografov (Tončka Marolt in Marije Šuštar) so prišli na dan številni pristni plesi in pesmi, ki so dokazali, da je tu doma prav tako pristna in tradicionalna folklor kot pri drugih jugoslovanskih narodih. In tako prav po zaslugi skupine »France Marolt« spoznavajo po svetu folklorne plesne ob bogati folklori drugih naših narodov.

V drugem delu pa smo spoznali folklorno bogastvo Hrvaške, Banata, Makedonije, Srbije in Vojvodine. Bil je to stilno manj enoten in notranje zaključen del programa, vendar pa dovolj pester in lepo izveden.

Po nastopu v naših krajih se je odpravila folklorna skupina »France Marolt« iz Ljubljane ponovno na turnejo po Franciji, kjer bo prav gotovo žela uspehe, kot jih je tudi do zdaj na svojih več kot tri sto nastopih doma in v tujini.

Z. L.

Rezijanski ples v izvedbi Akademске folklorne skupine »France Marolt« iz Ljubljane. Razen vseh slovenskih nam je pokazal ansambel tudi nekaj plesov drugih jugoslovanskih narodov.

KADER ZA BODOČE DVOJEZIČNE ŠOLE

Vzporednica na koprskem Učiteljišču sprejema kandidate

Letos odpira koprsko Učiteljišče k prvemu letniku posebno vzporednico za kandidate, ki bodo poučevali pozneje na naših dvojezičnih šolah. Za nov tip dvo-

jezične šole na narodnostno mešanem ozemlju bomo potrebovali tudi poseben učiteljski kader, ki pa ga moramo šele ustvariti. Morda zato še ni preporno za marsikaterega mladega človeka, ki se do zdaj še ni odločil za bodočo poklic, da ga opozorimo na novo možnost, ki jo bo imel z uvedbo dvojezičnih šol.

Seveda je treba pri odločitvi pomisliti, da je poučevanje na dvojezični šoli zahtevna stvar in da zahteva od kandidata razen vestne pedagoške priprave še smisel in veselje do tujega jezika, v tem primeru do italijanske. V teh novih vzporednicah, s katerimi začne letos koprsko Učiteljišče, se bodo kandidati poklicno izobraževali, usposabljali za pouk v italijanskem jeziku in obenem širili lastno kulturno obzorje.

O organizacijski plati dvojezičnih šol še razpravljajo družbeni in pedagoški forumi, vendar pa že vemo, da bo dvojezični pouk za sedaj le na više organiziranih osnovnih šolah, predvsem v narodnostno mešanem obmorskem pasu. Tako imajo lahko kandidati novega oddelka na učiteljišču zavest, da so jim razen posebnega dodatka v plači zagotovljena tudi ugodnejša službena mesta. To vse bo obenem nagrada za večjo zahtevnost in težje delo učitelja na dvojezični šoli.

Za dijake, ki bi se vpisali na posebni oddelek na učiteljišču, je Svet za prosveto OLO Koper predvidel štipendije, če sami ne bi zmogli stroškov šolanja. Vpis na oddelek za dvojezične šole pa bo mogoč še v jesenskem vpisnem roku.

J. R.

Nova pesniška zbirka

Gregor Strniša: MOZAIKI. Oprema F. Maček. Izdala založba Lipa Koper 1959

Danes presojava pesniška dela po neprimerno strožjih merilih, kot smo jih kdajkoli od takrat, ko sta Levstik in Stritar kritično zamajala lažno slavo Koseskega. Mnili so časi, ko je zadostovalo petje o rodoljubju,

da so pesnika povzdigovali. Tudi nerušeno socialno vprašanje, ki daje umetnosti naše polpretekle dobe največjo vrednost, ne more sodobnemu pesniku nuditi snovi, zaradi katere bi si pridobil naše nedeljeno odobravanje.

Socialno in nacionalno vprašanje — do včeraj ambrozija in nektar naše umetnosti — sta danes do take stopnje rešeni, da umetniku ne silita prav v ospredje. Prešli sta v zavest široke množice in politik, socialni delavec ter ekonomist jim pomagajo pri iskanju najboljših rešitev.

Umetnik pa je spričo tega skorajda ostal prazen rok. Kažeta se mu dve poti. Ali naj še naprej opozarja na nacionalno in socialno vprašanje, o katerih skušnja uči, da nikoli nista dovolj dobro rešeni, ali pa naj išče nekaj povsem novega za slovensko umetnost. Prva ga vab na izhujene poti tradicije in je zato za samoniklega ustvarjalca nevarljiva, druga pa ga plaši, ker je zahtevna neotipljiva, idejno nejasna, za ljudi s krhkimi umetniškimi nazori celo brezpredmetna. Bralec in kritik pa zahtevata od njega nekaj današnjega, enkratnega, zahtevata krono na kipu, a ker vsega tega ni, ugotavljata, da je današnja umetnost, zlasti še poezija, brez stika z življenjem in v krizi.

Da, res je naša poezija v krizi. Izkanje poti iz tega ozkega grla pa je vidno v vsaki novi pesniški zbirki od »Pesni štiri« naprej. In nekateri pesmi v njih že pričajo da je ozko grlo mmo, ne da se pa reči, da ni tudi takih pesmi in zbirki, ki dokazujejo nasprotno. Strniševa zbirka »Mozaike« vsebuje nekaj pesmi, ki nas razumsko prevzamejo, da občudujemo dovršeno podobo in globljo simboliko podobe, taka n. pr. Praprot, Ladja duhov, Barbarova molitev, Večerna pravljica in še katera. Skoraj pri vsaki pesmi pa se je treba boriti z nerazumljivimi metaforami; te so same zase lepe, nekatere iskane in nenavadne, a v celoto so povezane po čisto osebnih asociacijah, tako da so take pesmi manj umljive.

Posebne pozornosti je vredna Strniševa skrb za izbran jezik. V zbirki namreč ni neuglajenega verza ali nepretehtane besede, tako da se skoraj ni moč ubraniti misli, da je izrazje iskano in naravnost baročno natančno izpljeno.

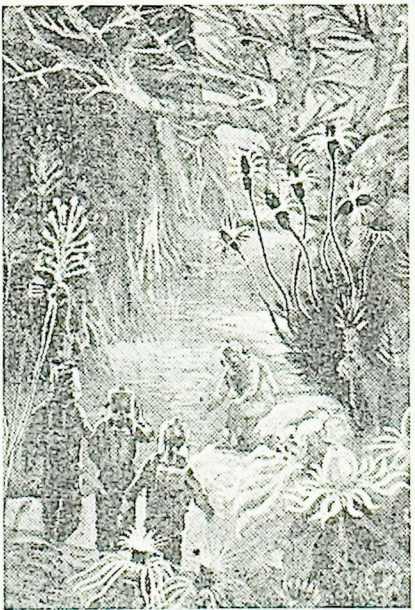
Svet Strniševe poezije je silno ozek in osebni. Pesnik je zaprt med steklene stene svojega jaza, kjer ni veta, ki bi v ta prostor zanašal sodobna vprašanja. Zdi se, da bi bil vsak tak veter, pa naj bi bil odraz še tako majhnega vprašanja iz realnega življenja, tej stekleni stavbi nevarna, ker bi jo zaradi krhkosti lahko porušil. Resničnost tega sveta je prepričljiva in pesnikova izpoved je kot zategel krik samote, a podobna glasu listega, ki bi vplil v prazni puščavi. Prevzame nas ta krik ne lu knjižico pesmi odlagamo skoraj s hladnim srcem, ne da bi čutili globoko željo po novem branju.

Pretrana zaprtost v svet lastnega jaza, pretrujajoče psihologiziranje, načrtno iskanje presenetljivih prispodob, na drugi strani pa premalo miselnih novosti ter intuitivnih prehliskov v sodbah — to so očitki, ki opravičujejo trditve, da je naše pesništvo v krizi. Tudi Strniševa pesniška niso take, da teh očitkov ne bi dopuščale.

J. HOČEVAR

Vladimir Babula: PLANET TREH SONC

Zadnje čase doseza človeštvo presenetljive uspehe in zmage v znanosti in tehniki, da postaja najdrznejša fantazija uresničljiva stvarnost. Marsikatera prazna pisateljska domišljija iz ne tako davnih časov je postala dejstvo, ki nikogar preveč ne preseca več. Zato pa novi pisatelji posegajo zopet naprej, bajajo o stvarih, ki so danes še utopija, morda bodo pa jutri že stvarnost. In kot v vseh časih, tudi še danes ljudje najraje sanjarijo, kako bodo premagali najmočnejšo silo — zemeljsko težnost

in poleteli daleč v vsemirje. Danes to ni več zgolj želja in fantazija. Znanost je v atomski dobi rešila tudi to vprašanje. Kot vemo, številni sateliti že krožijo okrog naše stare Zemlje, spuščajo že rakete z živimi bitji in strokovnjaki napovedujejo, da bo kmalu poletel v vesolje še človek. Na vrsti je najprej najbližji sosed v vesolju Luna, potem pa še Venera in Mars. Je to res tako daljna bodočnost? Pravijo, da ni, vendar pa je še vedno skrivnost, kaj bo to prineslo in odkrilo. Res planetov nihče še ni videl, toda človeška domišljija, ki ne pozna meja in logičnega sklepanja, je spletla okrog tega številne zgodbe. Eno od teh beremo v Knjižnici Sinjega galeba založbe Mladinske knjige. To je fantastična Babulova povest, zgrajena na znanstveni osnovi, ki smo jo dobili v prevodu Severina Salija in v originalni opremi Františka Škode. Naslov knjige je PLANET TREH SONC.

NOVE knjige

Lojze Zupanc: PALČEK V ČEDRI

Že pred časom je izdala založba Mladinska knjiga zbirko narodnih pravljicnih motivov Lojzeta Zupanca. Plod Zupancevega dela v zadnjih letih pa smo dobili v najnovejši zbirki z naslovom PALČEK V ČEDRI pri isti založnici in z lepimi ilustracijami Jožeta Ciuhe. Motivi teh pravljic so doma po hribih med Solčavo in Mozirjem, v Zadrebki in Savinjski dolini. Avtor jih je oblikoval tako, da so pravljice ohranile živo ljudsko podobo, bujno domišljijo in pripovedni čar našega ljudstva. Knjiga je namenjena predvsem mladini, zanima pa je za vse, ki jim je pri srcu ljudsko bajanje ali pa se poklicno zanimajo za koroško, belokranjsko in savinjsko ljudsko izročilo.

Kratko

60-LETNICA BOŽIDARJA JAKCA

Te dni je praznoval slikar Božidar Jakac svojo 60-letnico. V času svojega umetniškega delovanja je pripravil 60 samostojnih razstav ter sodeloval na približno sto razstavah doma in v tujini. Je predsednik Zveze upodablajočih umetnikov Jugoslavije, rektor Akademije upodablajočih umetnosti v Ljubljani, večkratni Prešernov nagradjenec ter redni član Slovenske Akademije znanosti in umetnosti. Ob življenjskem jubileju so odprli v njegovem rojstnem kraju, v Novem mestu, posebno razstavo.

ZAČASNA PREKINITEV ODDAJ JUGOSLOVANSKE TELEVIZIJE

Televizijski študiji v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani so prenehali oddajati svoje programe zaradi prevzema novih naprav in tehnične revizije. Prekinitev bo trajala do 22. avgusta. V tem razdobju bodo proučevali in izpopolnjevali naprave, ki so jih vgradili lani in so do zdaj delovale poskusno.

MEDNARODNI SEMINAR V DUBROVNIKU

Okrog 100 znanstvenih delavcev, univerzitetnih profesorjev in študentov iz 20 držav sodeluje na IV. mednarodnem seminarju »Univerza danes« v Dubrovniku. Na seminarju razpravljajo med drugim o problemih znanstvenega dela na univerzi ter o problemih sodelovanja med univerzami. Izmjenjava izkušenj naj bi pripomogla reorganizaciji univerzitetnega študija in prilagajanju le-tega potrebam sodobne družbe.

PRVI JUGOSLOVANSKI FESTIVAL AMATERSKIH ZBOROV

V začetku julija je bil v Nišu prvi jugoslovanski festival amaterskih zborov. Trajal je štiri dni, udeležilo se ga je 13 najboljših jugoslovanskih zborov, ki so izvedli preko 40 domačih zborovskih skladb. Nastopu je prisostvovalo več kot 12.000 obiskovalcev. Ob zaključku so podelili spominke diplome in plakete, 4 skladateljem pa nagrade, ki jih je podelil kulturnoprosvetni svet Jugoslavije za natečaj ob praznovanju 40-letnice KPJ in SKOJ. Skladatelj Ubald Vrabc iz Trsta je dobil drugo nagrado za pesem »Sužnji« v kategoriji za zborovsko delo. Prav tako drugo nagrado je dobil zagrebški skladatelj Lovro Zupanovič, dve tretji nagradi pa skladatelj Vlasta Nikolovski iz Skopja in Ilija Marinković iz Niša.

PODELITEV PLEČNIKOVH NAGRAD

Po smrti prof. arh. Jožeta Plečnika je Društvo likovnih umetnikov uporabno umetnosti Slovenije ustanovilo sklad, iz katerega vsako leto podeljuje nagrade najboljšim učencem Šole za umetno obrt v Ljubljani. Letošnje nagrade so razdelili ob zaključku šolskega leta in ob razdelitvi diplom. Slovesnost je bila v Viteški dvorani Križank, nagrade pa sta dobila dva absolventa za opremo in en absolvent oddelka za grafiko.

ITALIJANSKI PEVCI LAHKE GLASBE V JUGOSLAVIJI

Na turneji po Jugoslaviji je te dni skupina pevcev zabavne glasbe iz Italije. Med najvidnejšim je pevec Giorgio Consolini, ki je pred kratkim dosegel na televizijskem tekmovanju v Italiji prvo mesto. Nastopata še sestri Boetto, Piero Cultraro, Jolanda Rossin in priljubljena interpretka veselih popevk Maria Pia Arcangeli in Ariodante Dalla.

Umetniška razstava v Portorožu

Od sobote, 18. julija, razstavlja v mali dvorani Ljudskega doma v Portorožu znani tržaški umetnik, slikar dr. Robert Hlavaty. V prijetno urejeni dvorani ob novem parku v centru Portoroža visi 17 akvarelov, 17 nežnih umetnin Hlavatyja, nastalih v zadnjih letih. Kraške vasi, istrska mesta in motivi iz ladjedelnice se v vsej topli barvitosti predstavljajo tu občudujočim očem domačih in tujih turistov, ki jih je te dni Portorož poln. Na videz skromni motvi, kakor je skromen njihov ponazoritelj, pa vendar tako privlačni, tako polni topline, skratka tako lepi, da mi je bil popolnoma razumljiv vzklík neke inozemske obiskovalke, ki je dejala svoji družbi: »To bi bil prekrasen spominke na naš dopust v teh krajih; škoda, da niso vse te slike ponatisnjene še v obliki kataloga!«

Razstava tržaškega umetnika je odprta vsak večer od 18. do

20. ure in je razveseljivo lepo obiskana. Že otvoritev je pokazala veliko zanimanje za umetniško delo dr. Hlavatyja. Med številnimi navzočimi so bili predstavniki okraja in občine pa tudi umetnikovi stanovski tovariši, med njimi rojak Lojze Spacal in Nikolaj Omerza. Otvoritveni govor je imela tovarišica kustos piranskega muzeja Boltinova. Umetnik sam je na kratko obrazložil svoje delo in izrazil upanje, da še ni rekel zadnje besede na področju svojega udejstvovanja v umetnosti.

Naj omenimo še to, da se našim kolektivom in zasebnikom, ki ljubijo umetnost, sedaj nudi prilžnost, da si nabavijo res lepo, umetniško delo, namesto zmakov, s katerimi — žal — premnogi kolektivi brezuspešno poskušajo okrasiti svoje klubske in druge prostore.

-e

Nadaljevanji

Mogočni obrisi boljše prihodnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

perutninarske farne. V Neverkah bo tudi šola za vzgojo nižjih, srednjih in visokokvalificiranih kadrov perutninarske stroke. Vrednost investicij bo znašala okrog 3 milijarde dinarjev, predvideno pa je, da bo njen bruto dohodek znašal leta 1961 najmanj 8 milijard dinarjev. Ta farma bo v kooperaciji z zadružniki in privatnimi kmetovalci omogočila kar najboljše izkoriščanje kraške zemlje, nudila bo zaposlitev velikemu številu prebivalcev tamkajšnjega področja in kar je najbolj pomembno — ostvarila jim bo možnosti lepih dohodkov, česar ne bi dosegli niti ne z živinorejo, kaj šele s sadjarstvom. To področje okrog Neverk je namreč najbolj primerno za perutninarstvo v najširšem obsegu in zato kmetijski strokovnjaki posvečajo tej zamisli trenutno posebno pozornost.

— Kakšne so perspektive razvoja kmetijstva v obalnem področju?

»V obalnem področju je velik problem pridobivanje hlevskega gnoja. Zato bo nujno potrebno pospeševati živinorejo. Kmetijska gospodarstva in kmetijske zadruge bodo morale do leta 1961 povečati število goveje živine vsaj za 4000 glav. Šele takrat bo možno pridobiti dovolj gnoja za intenzivno kmetijstvo in vrtnarstvo, ki imata v obalnih krajih z oziranjem na izredno ugodne klimatske in pedološke pogoje izredne možnosti razvoja. Letos bodo uredili na 150 ha nasadov hrušk pod Serminom, ki bo dal 8 vagonov hrušk na en hektar in pod Serminom, v Bertokih, Izoli in Seči bo možno na 100 ha pridelati zelenjavo z maksimalnimi hektarskimi donosi. V teku pa je akcija za proizvodnjo vrtnih kultur v rastlinjakih in toplih greдах skozi vse leto na osnovi namakanja. Kar pa zadeva hribovite predele obalnega področja, pa bi bilo najbolje, če bi se lotili gojenja aromatičnih in zdravilnih rastlin, lavandla in piretruma, ki je iskan na tržiščih doma in v svetu, ima pa odlične pogoje za načrtno gojenje v tistih krajih ob obali, kjer ne uspeva vinska trta.«

Vsekakor so to lepi obeti, ki jih je moči doseči že sedaj z maksimalnim izkoriščanjem sodobnih in že več ali manj pri kmetijskih gospodarstvih, obstoječih agro-

OB ZAKLJUČKU ŠOL. LETA

(Nadaljevanje s 4. strani)

učnih moči na nižje organiziranih šolah; nasprotno: njihovo delo zahteva več prizadevnosti in naporov.

Pa še nekaj! V prvih štirih razredih se giblje število učencev od 364 (prvi razred) do 386 učencev (drugi razred). Število učencev je dokaj stalno. V razredih od petega do osmega pa število učencev znatno pada. Medtem ko je število učencev v petih razredih približno enako številu učencev prejšnjih razredov (359), zdrkne to število v šestih razredih na 223, v sedmih na 99 in v osmih na 77. To izrazito anomalijo, da samo pičla četrtina naših učencev doseže osme razrede in da predela program osnovne šole, to bo v bodočnosti rešil ne samo novi zakon o osnovnih šolah, ne samo novi učni načrt, ampak to bo prvenstvena naloga našega učnega kadra, naših šolskih odborov, kakor tudi naloga naših družbenih in političnih organizacij.

Kakor je razveseljiv učni uspeh, dosežen ob zaključku letošnjega šolskega leta, prav tako so tudi razveseljivi uspehi, doseženi z organizacijo šolskih razstav. Z malimi izjemami so skoraj vse šole — kljub težkim materialnim razmeram, v katerih delajo — pridobile ob koncu šolskega leta razstave, na katerih so pokazale izdelke tehničnega pouka, ki je sestavni del učnega in vzgojnega procesa in ki prikazuje, kako se naša šola vedno tesneje in trdneje povezuje z življenjem, ki jo obdaja, z življenjem, v katerem živi in dela.

tehničnih sredstvih, kakor tudi s prizadevanji, da bi dosegli kar največje možne hektarske donose. Vendar pa nas zanima še sedanje delo Zavoda za pospeševanje kmetijstva v težnji po nadaljnjem povečanju kmetijske proizvodnje.

»V načrtu imamo proučitev možnosti vzreje 35 glav velike goveje živine na hektar, seveda, če bo uspelo pridelati 60 vagonov krmne mase na hektar. Gre namreč za uvedbo trikratne žetve na leto, kar je možno doseči le z maksimalnim gnojenjem s tekočimi umetnimi gnojili in z namakanjem. Ze sedaj delamo takšne poskuse v Seči in v Skočjanu. Doslej smo z njimi kar zadovoljni. Razen tega si obetamo, da bomo lahko z dosedanjim kmetijsko znanostjo napravili velik korak naprej, čim nam bo uspelo pridelati 30 do 40 vagonov grozja na ha po sistemu BOR. Ta sistem namreč predvideva vzgojo do 8 metrov visokih trt, ki bi jih, tako kot Holandci, zasteklili in bi omogočili roditev namesto v pozno poletnih in zgodnje jesenskih dnevih pozimi. Seveda pa so to šele načrti za bodočnost, vendar pa smo se jih resno lotili in prepričani smo, da bodo naši poskusi tudi v tej smeri uspeli.«

Ob zaključku razgovora je inž. Franček Pajenk dejal, da bo realizacija vseh teh načrtov — nekateri pa bodo že v kratkem zaživeli, če se bomo zanje zavzeli vsi — neposredno vplivala na znatno znižanje lastne cene kmetijskih pridelkov, po drugi strani pa nudila kmetijskim proizvajalcem štiri- do petkrat višji dohodek.

Primorske PRIREDITVE

PIRAN: 26. julija SNG Trst: PRIMORSKE ZDRAHE

kje so ladje

P/l »BIHAČ« je 21. julija priplula iz Galvestona v Bremen, kjer manipulira s tovorom.

P/l »DUBROVNIK« je 27. junija odplula iz Houstona na Reko, kamor prispe 28. julija.

M/l »GORENJSKA« je 17. julija odplula iz Ploč s tovorom za Beyrouth, Kosseir, Aqabo in Džibuti.

P/l »LJUBLJANA« je 22. julija priplula v Šibenik, kjer razklada.

M/l »MARTIN KRPAN« je v Pitranski ladjedelnici v popravilu.

P/l »NERETVA« je 15. julija odplula iz Amsterdama za Jugoslavijo, kamor prispe 31. julija.

M/l »PIRAN« je 6. julija priplula v Dairen, kjer naklada tovor za kontinent, Dairen zapusti 28. julija.

P/l »POHORJE« je 22. julija odplula iz Basseina s tovorom za Rangoon.

P/l »ROG« je 13. julija plula skozi Suez na poti za Japonsko.

P/l »ZELENGORA« je 18. julija priplula v Gloucester.

Mali oglasi

DENARNICO s precejšnjo vsoto denarja sem izgubil na cesti od Gornjih Vrem proti Škofljam. Poštenega najditelja prosim, da mi vse skupaj vrne proti nagradi na naslov: Stanislav Polh, Barka št. 48, pošta Vremški Britof.

LEPO DVOSOBNO STANOVA-NJE ob morju v Izoli zamešnjam za enakovredno v Kopru. Marija Filipovič, Skladiščna ul. 10, Izola.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ČIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene. VAM nudi trdka MARCON, TRST, Ulica Pietà 3 in nova trgovina na Trgu ospedale 6. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavije.

Križanka

Vodoravno: 1. mirujoči del električnega generatorja, 7. ozek polotok Indokine, 13. silen vihar, orkan, 15. velik močvirski ptič, 16. tuje žensko ime, 17. organ vida, 19. mestece ob Tržaškem zalivu, 20. dvorana za predvajanje filmov, 21. rojstni kraj Karla Marxa, 23. vodna žival, 24. števnik, 25. divja koza, 26. mesto v Romuniji, 29. srbski predlog, 30. glasbeni interval, 31. nemška znamka avtomobilov, 32. okrajšava za »primer«, 33. glavno mesto Nizozemske, 34. amonijeva spojina, 35. naplačila, 36. grški bog vetrov, 38. hollywoodska filmska nagrada, 40. zlitina bakra in kositra, 41. indijansko plemo, ki prebiva v Texasu, Arizoni in Novi Mehiki, 44. struja, 45. spremljevalci boga Erosa, 46. kopalniško mesto na italijanski rivieri, kjer je bila sklenjena zloglasna pogodba med Italijo in Jugoslavijo, 48. kovina srebrnobelega barve, 50. brezbarvni gorljiv plin, 51. južni sadež.

Navpično: 1. najslavnejši angleški dramatik in eden največjih v svetovni književnosti (»Hamlet«, »Othello«), 2. zelo cenjeno ribje meso, 3. borišče v starorimskem amfiteatru, 4. predsednik balkanske republike, 5. pritok Volge, 6. egiptčansko božanstvo, 7. osebni zaimek, 8. veznik, 9. vzdevek ameriške filmske

Nove revije

NOV ČASOPIS O TURIZMU V JUGOSLAVIJI

V Beogradu je začel izhajati časopis »Jugoslovanske turistične novice« (»Yugoslav Tourist News«), tiskan v angleškem jeziku, ki ga izdaja podjetje »Turistična štampa« iz Beograda. Časopis, ki bo objavljal podatke o jugoslovanskem turizmu, gostinstvu, prometu in o vseh ostalih dejavnostih, povezanih s turizmom, je namenjen potovalnim in turističnim agencijam v tujini, tujim trgovskim in turističnim ter konzularnim predstavništvom, avto-moto klubom in vsem organizacijam v tujini, ki se zanimajo za turizem v Jugoslaviji. Ze prva številka tega novega časopisa — tiskan je na finem belem papirju in bogato ilustriran — kaže, da bo lahko stalni priručnik, v katerem bodo številni podatki o Jugoslaviji, fotografije pa bodo prikazovale lepote naše domovine.

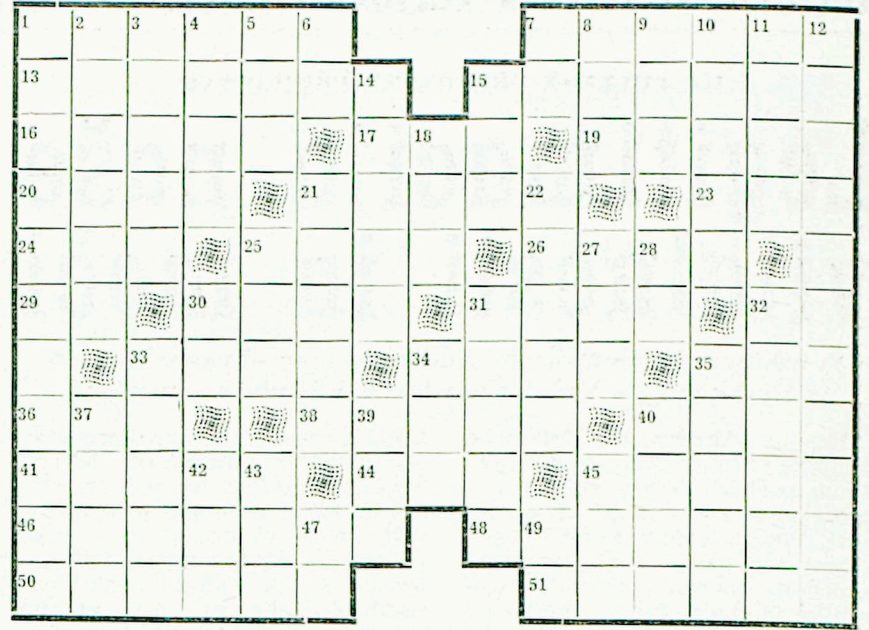
OBJAVA

Učiteljske v Kopru bo v jesenskem roku sprejelo še nekaj dijakov v I. letnik! Dijaki, ki se nameravajo vpisati, naj pošljejo do 25. avgusta prošnjo, kolkovano s 30 din državnih in 20 din občinske takse. Tej naj priložijo:

1. ROJSTNI LIST
2. SPRICEVALO VIII. RAZREDA OSNOVNE ŠOLE
3. DIJAKSKI IZKAZ
4. PRIPOROCILO MATIČNE ŠOLE.

Vsi kandidati naj se javijo dne 2. septembra 1959 ob 8. uri na Učiteljsku v Kopru, kjer bodo opravljali sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike. Sprejemni izpit bo trajal dva dni.

Ravnateljstvo

igralke Elizabeth Taylor, 10. sozvočje, skladnost, 11. slovenski umetniški film, 12. naslov znane romana Leva N. Tolstoja, 14. pravilo, vodilo, merilo, 15. ameriški pesnik in pisatelj iz prve polovice prejšnjega stoletja (Edgar Allan), 18. začimba, 21. argentinski ples, 22. ozek borilni meč, 25. portugalska posest v Indiji, 27. evropski veletok, 28. kemični znak za aluminij, 30. predlog, 31. vrsta jedi, 32. jedro atoma vodika, 33. para, sopara, 34. ime makedonskega pesnika Šopova, 35. prijeten vonj, 37. predstojnik samostana, 39. število, 40. razširjen grm iz družine iglavcev, 42. del zimske garderobe, 43. francoski spolnik, 45. grška črka, 47. začetnici obeh imen pisatelja »Vstajenja«, 49. kratica za denarni zavod.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Skelton, 8. filiala, 9. iti, 10. Kim, 11. nato, 13. ve, 14. Granger, 16. aa, 17. Jera, 18. Ren, 19. glog, 21. PP, 23. Revizor, 25. et, 26. note, 27. Niš, 29. red, 30. analiza, 32. karamel.

Tovarna pohištva »STIL« Koper razpisuje delovna mesta:

1. TEHNIČNEGA RISARJA
2. KALKULANTA — PLANERJA

Pogoji: srednja strokovna izobrazba oziroma potrebna praksa.

Plača po tarifnem pravilniku.

RAZPIS

Komisijska za razpis mest direktorjev in upravnikov gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru Piran razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov mesto

direktorja

Obrtno gradbenega podjetja »KONSTRUKTOR« v Piranu z večletno prakso na vodilnem mestu gradbene stroke.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe v roku 1 meseca.

Kolkovane prošnje z navedbo strokovnosti in let službovanja v gradbeni stroki je poslati Občinskemu ljudskemu odboru Piran.

Rok za vložitev prijav je do 30. julija 1959.

Barba Vane pravi...

Uh, so zakurili na soncu in je izbruhnulo poletje, da je kaj! Vročina je taka, kot mora v teh dneh biti, hkrati pa se ne moremo pritožiti, da bo z letino kaj narobe. So namreč kmetijci sklenili s Primorskimi prireditvami dogovor, da ko bo vročina in suše dovolj in preveč, napovejo prireditve iz predvidenih gostovanj na prostem v Kopru ali kje drugje na obali — pa je dež tukaj. Kazalo bi na sploh uvesti tak aranžman tudi za prihodnja leta, saj bi bila izguba na eni strani stokrat povrnjena z bogato letino na drugi.

Seveda so tako teorijo zakurili šaljivci, ki so se vsak večer zmočili, ko so hoteli na prireditve. Obiskovalci kopskega letnega kina imajo pa drugačne tegobe. Med seboj se zmerjajo in jezijo na soobiskovalce, ki za podnožje uporabljajo sedeže pred seboj in svoje čedno obučeno brišejo ob obleke sogledalcev v kinu. In še so mi rekli, naj predlagam, da bi

nekdo poskrbel za zasilen otroški vrtec na tržnici, kjer bi starši za časa kinopredstav puščali svoje miljenčke, da ne bi s svojimi komentarji v obliki joka ali drugačnega sitnarjenja motili predstave.

Ondan sem za spremembo pokukal tudi na neko sejo v Kopru. In ni mi bilo žal, ker sem se — kakor sem že star in plešast — spet nekaj novega naučil. Kdor zna — pa zna! Se celo iz lastne polomije kovati kapital in se pokazati Kolumba — tega pač ne zna vsakdo — in tudi toliko poguma verjetno nima, da bi svojo zafurano reč razglasil kot stvarilno teorijo za sotovariše direktorje in druge odgovorne za take reči po podjetjih.

V Ilirski Bistrici je bojda nastala velika »fušija« med mestnim središčem in okolico železniške postaje. Središče so namreč še dodatno razsvetlili z lepimi živosrebrnimi svetilkami, medtem ko v babilonsko temo pri

postaji ne posveti nobena leščerba.

Če hočeš iz Bistrice v Postojno, moraš po stari cesti skozi Zagorje. Tam sem spet slišal eno čedno: vse gospodinje so se jezile na vaške lovce, ki se jim lisica podnevi spreha pred nosom, pa je nihče ne more pihnuti.

Preko Pivke sem jo mahnil naprej proti Postojni in se spet znašel v naših znanih Selcah. Pobaral sem tamkaj, kako je bilo s tistim rešilnim avtomobilom, pa so mi povedali, da si zadnjič nisem sposodil pravega. Obnovljeni Mercedes na postojnski reševalni postaji vozi namreč stalno šofer Ivo Balon, ki pa se s svojim avtomobilom ni nikoli mudil po nobenih opravkih v Selcah in se torej tisto opravljanje ne nanaša nanj — na koga in kateri avtomobil točno, pa vam že še povem.

Veliko tega se je še nabralo, pa je na žalost dopolnjena mera prostora za mojo pisarijo, zato vas z ostalim seznanim prihodnjic. Do tedaj pa vsi prav lepo pozdravljeni in dobro prenašajte vročino!

Vaš Vane

RAZGOVOR Z JANEZOM KRAMARJEM

Plavanje še zmeraj pastorka

Lani smo napravili mnogo lepih načrtov, kako bomo uredili provizorične bazene v večjih obalnih mestih, priredili razne tečaje ter organizirali številna tekmovanja. Letos je v glavnem ostalo le pri načrtih. Res je, da posamezni plavalni funkcionarji nadaljujejo s požrtvovalnim delom, toda to je premalo. Brez plavalnih objektov se ta šport kljub vsej dobri volji ne more razviti. Plavalne objekte pa bomo dobili le z organizirano akcijo občin, gospodarskih in drugih organizacij ter vsega prebivalstva. Kdaj bo do te akcije prišlo in kdaj bo plavanje na slovenski obali prenehalo biti pastorka? Poskušajmo odgovoriti z razgovorom med našim sodelovcem in predsednikom komisije za razvoj plavalnega športa v koprskih obalnih mestih Janezom Kramarjem.

Ko sem obiskal bazenček v Žusterni, ki je menda edini kraj na slovenski obali, kjer organizirano goje plavalni šport, sem opazil, da se razmere od lani niso dosti zboljšale?

»Ugotovitev je točna. Bazen pri Žusterni je le izhod v sili, kajti voda je nizka in umazana. Sicer sta nam podjetji Pristanišče Koper in Vodna skupnost obljubili pomoč, toda ostalo je le pri obetih. Kakor sem informiran, niso imeli na razpolago primernih strojev. Imeli smo tudi priložnost, da bi nam neki zasebnik poglobil in očistil bazen. Toda v tem primeru bi bili stroški tako visoki, da jih ne bi zmogli.«

Kljub vsemu plavalci nadaljujejo z urjenjem?

»Čeprav je precej naših plavalcev na počitnicah v drugih krajih ali pa so v raznih tečajih, je v bazenu še zmeraj precej živo. Tisti, ki so ostali v Kopru, so že dosegli lanske norme. Moram reči, da jih navdušenje kljub neprimernemu plavalnemu objektu ni minilo.«

Zastopniki Plavalne zveze Slovenije so lani obljubili znatno pomoč. Ali so izpolnili obete?

»Plavalna zveza Slovenije nam po svojih močeh pomaga. Stalno nas obvešča o raznih prireditvah, tečajih in podobno. Pozimi je omogočila trening nekaterim našim najboljšim plavalcem in vaterpolistom. Glede trenerjev so sami v težavah, saj so potrebe povsod velike. Vendar bomo z njihovo pomočjo letos organizirali tečaj za sodnike in vaditelje.«

Ali ste zadovoljni z delom odbora v Kopru?

»V koprskem plavalnem klubu je več požrtvovalnih funkcionarjev, kakor dr. Kastelic in drugi. So pa tudi posamezniki, ki bi morali biti bolj prizadevni. Zlasti zdaj, ko smo v tako velikih težavah.«

Kako pa je v Izoli in Piranu?

»Piran in Izola nimata plavalnih objektov. V Izoli bi se morda dalo zbrati nekaj sredstev za ureditev provizorija, manjka pa iniciatorjev. Izolčanom smo ponudili, da bi vadili v plavalnem bazenu pri Žusterni.

Pirančani imajo nekaj odličnih tekmovalcev, ki so se že lani izkazali na okrajnem prvenstvu. Le-ti nadaljujejo z urjenjem, vendar neorganizirano. Osnovno vprašanje je torej spet plavalni bazeni.«

Imate za letos v načrtu kak tekmovanje?

»Predvidevamo vrsto meddruštvenih srečanj Koper—Izola—Piran—Ilirska Bistrica. Večina teh prireditelj bo v avgustu. Kvalitetnim prireditvam, ki bi bile propaganda za ta šport, se moramo seveda odreči, ker nimamo primerne objekta.«

Že nekaj let je govora o gradnji olimpijskega bazena v Kopru. Ali je letos opaziti v tej smeri kak napredek?

»Že večkrat sem poudaril, da so provizoriji le zasilna rešitev in da brez olimpijskega plavalnega bazena ne bomo dosegli širšega razmaha v plavalnem športu. Mislim, da je želja nas vseh, da se prebivalstvo naveže na morje in da damo prednost vodnim športom. Najbrž smo vsi nekoliko krivi, da še ni prišlo do organizirane akcije za zgraditev ustreznega plavalnega bazena. Na obali živi deset tisoč šoloobveznih mladincev in mladink, v tovarnah in ustanovah na desettisoče delavcev in nameščencev. Torej bi morale biti za zgraditev bazena zainteresirane šole, tovarne, podjetja, ustanove, društva in sploh vsi, ki jim je pri srcu načelo, naj zna sleherni obmorski prebivalec dobro plavati. Dobra plavanja (to pomeni, da znaš sam plavati in prenašati svoje znanje na druge) pa se ne da naučiti na odprtem morju, marveč le v bazenu.«

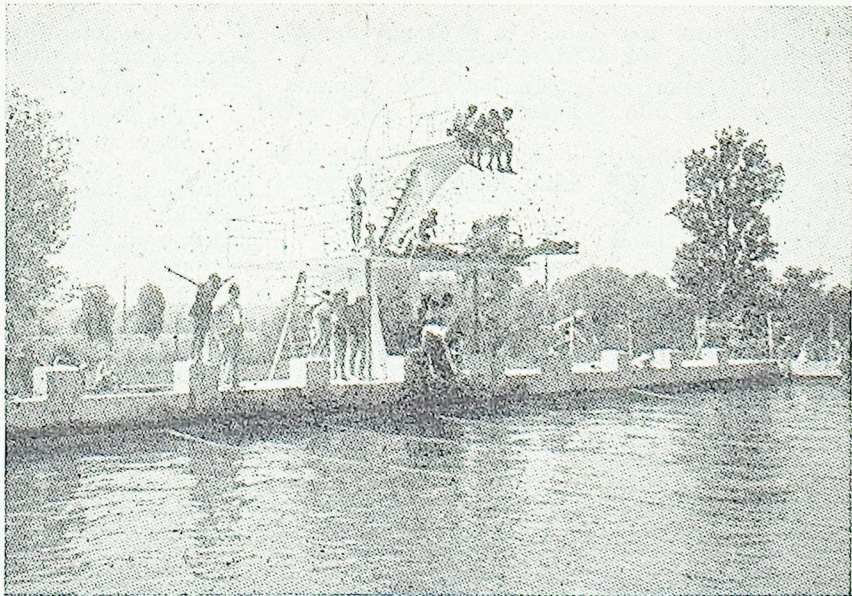
Osebnost najbrž že imate kak načrt, kako bi prišli do olimpijskega bazena v Kopru?

»Sredstva, ki jih imamo na razpolago za gradnjo športnih objektov, bi se morala skoncentrirati na vodne športe. Kakor mi je znano, bodo načrti za olimpijski plavalni bazen v novem koprskem športnem parku v kratkem izgotovljeni. Že zdaj bi bilo treba začeti akcijo za zbiranje denarja pri gospodarskih organizacijah in prebivalstvu. Toda ne samo denarja, v poštebno prišlo tudi prostovoljno delo, gradivo, razne usluge v prevozih, gradbenih in drugih strojih in podobno. Morda bi bilo dobro, če bi razpisali za najbolj požrtvovalne prostovoljne delavce razne nagrade (na primer: brezplačne sezonske karte, proste vstopnice k prireditvam in podobno). Čeprav je plavalni bazen draga stvar in pretiran optimizem ne bi bil na mestu, sem vendar prepričan, da bomo plavalni bazen imeli takoj, ko se bo obalni pas kot celota čutil soodgovornega za uresničitev te zamisli. Mnogo podpore si obehamo od članov SZDL in drugih množičnih organizacij, saj so predsednik Okrajnega odbora SZDL v Kopru Albert Jakopič-Kajtimir in drugi predstavniki teh organizacij pokazali za naša prizadevanja veliko razumevanja.«

KAJAKAŠI ODPOTOVALI NA SVETOVNO PRVENSTVO

V nedeljo se bo začelo v Švici svetovno prvenstvo v kajaku. Sodelovalo bo 13 držav, med njimi Jugoslavija.

Našo državo bodo zastopali kanuisti brata Bernot, brata Zitnik ter Justin in Bolka iz Ljubljane in kajakaši Mozetič, Bone in Spacal iz Nove Gorice ter Svet iz Ljubljane. Ekipo bo vodil član mednarodne organizacije za kajak-slalom inž. Ciril Pogačnik. Kakor vidimo, so v ekipi močno zastopani novogoriški kajakaši. Naši reprezentanti imajo nekaj možnosti za uspeh v kajaku, medtem ko bo v kanuju najbrž premočna konkurenca.

V počastitev Dneva vstaje je TVD Partizan v Ilirski Bistrici priredil plavalno tekmovanje, ki so se ga razen domačih plavalcev udeležili še člani Plavalnega kluba Koper in TVD Partizan Piran. Zmagali so Koprčani tesno pred Pirančani, tretji pa so bili domačini. Na sliki: start mladincev

NOGOMET

Le še trije kandidati za Slovensko ligo

V nedeljo je bilo na sporedu šest kolo kvalifikacijskih tekmovalanj za vstop v slovensko nogometno ligo. Primorski zastopnik Nova Gorica je počival, velenjski Rudar je premagal Tržič z 2:1, Ilirija pa Dravo z 1:0. Najbolj presenetljiv je izid v Ptuj, saj je Drava zadnje tri tekme odlično zaigrala in nihče ni pričakoval poraza na domačem igrišču. Res pa je, da je domačine zelo oškodoval sodnik in da bo morda tekmovalna komisija to tekmo tudi razveljavila.

Zaenkrat je položaj tak, da se je Drava pridružila Tržiču, za vstop v ligo pa so ostali le trije kandidati. Medtem ko je Ilirija že skoraj na varnem (zadostuje ji zmaga na domačem igrišču z Rudarjem), pa se bo med Novo

Gorico in Rudarjem vnel precej hud boj. Goričani so na boljšem, saj igrajo z Ilirijo doma in s Tržičem v Tržiču, medtem ko se bo Rudar pomeril z Dravo doma in z Ilirijo v Ljubljani. Nova Gorica ima prednost zaradi boljšega količnika. Toda vse prednosti lahko padejo v vodo, če bodo Goričani izgubili srečanje na domačem igrišču z Ilirijo. Verjetno bo že predzadnje kolo razčistilo položaj.

Lestvica:

Ilirija	6	4	4	1	16:8	9
N. Gorica	6	3	1	2	19:10	7
Rudar	6	3	1	2	12:13	7
Drava	7	3	0	4	14:18	6
Tržič	6	1	1	4	11:23	3

MOTORIZEM

USPEH PINTARJA NA TOMOSOVEM MOTORJU

V nedeljo so bile v Vogočju pri Sarajevu brzinske cestne motoristične dirke za prvenstvo Jugoslavije. Nastopilo je 66 motoristov iz vse države. Zlasti se je odlikoval Leon Pintar na Tomosovem motorju, ki je zmagal v kategorijah 250 ccm in 350 ccm. V tekmovalju motorjev 250 ccm je prevozil 36 km dolgo progo v času 25,1 minute ali s povprečno brzi- no 86 kilometrov na uro. V kategoriji 350 ccm pa je dosegel čas 25,3 min.

VESLANJE

Dva mednarodna uspeha Izolanov

Veslaška ekipa Argo iz Izole nadaljuje z uspehi, ki jo uvrščajo v zvezni razred.

V soboto je bil na Bledu mladinski veslaški troboj Slovenija—Trst—Koroška, na katerem so sodelovali tudi mladinci Izole. Troboj se je končal s prepričljivo zmago domačinov, ki so osvojili 14 točk (Trst 11 in pol, Koroška 7 in pol).

Med najbolj uspešnimi točkami je bil double scoull. Izolčana Marjan Pavlič in Stanko Hočvar sta precej časa vozila vstric s Tržačanoma, v finišu pa sta ju prehitela za dolžino čolna in prva prispela na cilj.

IZ ILIRSKÉ BISTRICE

V ilirsko-bistriški občini je večina gospodarskih organizacij izpolnila ali celo prekoračila polletni plan proizvodnje. Za več kot po 55 % letnega plana so do 1. julija dosegla podjetja Topol, Zadrutnik in Hermes, medtem ko so ga gostinska podjetja in trgovine na drobno dosegle z več kot 50 %. Uspešno so poslovale tudi večje kmetijske zadruge, polletnega plana pa niso dosegle manjše KZ in grostična trgovina.

Tovarna Lesonit je v primerjavi z lanskoletno realizacijo v prvem polletju letošnjega leta dosegla 279 %, a vendar ni izpolnila plana za prvih šest mesecev in bo moral kolektiv v naslednjih mesecih krepko poprijeti za delo, da bo izpolnil svoje obveznosti do družbe.

—O—

Začeli so z ureditvijo ceste, ki veže središče mesta z železniško postajo. Pričakovati je, da bo ta pereč komunalni problem kmalu rešen, saj bodo dela zaključena že do jeseni. In če bodo uredili še javno razsvetljavo in ko bo dograjen stanovanjski blok na začetku Vojkovega drevoreda, potem bo tudi ta del Ilirske Bistrice bolj privlačen.

VPRAŠANJE, KI VAS ZANIMA

Preplačilo otroškega dodatka

Otroški dodatek je prispevek družbe staršem, ki so v delovnem razmerju, da lahko vzdržujejo in šolajo svoje otroke. Predpisi, ki urejujejo to dajatev, so se večkrat spremenili in vrednost otroškega dodatka napram višini plač stalno pada.

Lani je bilo za 17091 otrok v našem okraju izplačanih otroških dodatkov v vrednosti 513.944.000 dinarjev. Ker pa je otroški dodatek še vedno pomemben dodatni dohodek nekaterim družinam, se vzdrževalci čisto potegujejo zanj, čeprav do njega nimajo pravice ali pa so upravičeni le do nižjega zneska. V primerih, ko živijo upravičenci samo od svoje plače, je zadeva dokaj jasna in so predpisi enostavni, bolj komplicirani pa so predpisi, ko gre za upravičence, ki imajo dodatne dohodke od kmetijstva ali pa iz drugih virov. Nemalo je tudi primerov, ko upravičenec skuša z neresešnimi izjavami svojo lastnino zatajiti in čisto doseglo prejemanje otroškega dodatka, čeprav ni do njega upravičen. Tak primeri običajno ne ostanejo dolgo prikriti in ko jih Zavod za socialno zavarovanje odkrije, zahteva povračilo nastalega preplačila. V našem okraju je bilo 1. junija letos 370 takšnih neupravičenih zavarovancev, ki so skupno prejeli 13.621.983 dinarjev preveč otroških dodatkov. Ker je prišlo do nekaterih preplačil brez krivde zavarovancev, je okrajni Zavod za socialno zavarovanje imenoval sodelovanju z republikanskim Zavodom za socialno zavarovanje posebno komisijo, ki je vse preplačnike razvrstila v tri skupine. V 1. in 2. skupino so razvrščeni tisti, ki preplačil ne bodo vračali, ker so preplačila nastala brez njihove krivde ali pa ker je njihovo socialno oziroma zdravstveno stanje tako, da denarja ne morejo vrniti. V 3. skupino pa so razvrščeni vsi oni, ki bodo morali preplačila vrniti, ker jim je dokazano, da so vede in nezakonito prejeli mali otroške dodatke. Na področju našega okraja bodo morali vrniti 203 zavarovanci več kot 7 milijonov dinarjev. Najvišja vsota preplačila znaša 382.361 dinarjev, ki ga dolguje neki zavarovavec iz Kopra, ker je prejemal otroški dodatek osem let kljub temu, da ima lastno posestvo v eni izmed okoliških vasi.

Zavod za socialno zavarovanje je bil pri reševanju tega problema dokaj popustljiv in do skrajnosti uviden, bo pa odslej najbolj ostro pre-

ganjal vse, ki bodo skušali goljufati skupnost z neupravičenim prejetjem otroških dodatkov. B. B.

STRNJENA ZAZIDAVA FIESE

Svet za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve pri Okrajnem ljudskem odboru Koper je pred kratkim na svoji VII. redni seji obravnaval dva idejna urbanistična načrta o regulaciji Fiese. Enega je izdelal inž. arh. Keglj pod vodstvom prof. arh. Eda Mihevc, drugi urbanistično-idejni programski osnutek pa podjetje Slovenija-projekt iz Ljubljane. Zamisel arh. Kegla predvideva strnjeno zazidavo na ploščadi v neposredni bližini jezera, to je na dnu fiješkega amfiteatra, idejna urbanistična osnova podjetja Slovenija-projekt pa izključuje zazidavo tega področja in ga uporabi za rekreacijske namene. Člani Sveta so temeljito proučili oba idejna načrta in ker so že pred časom priporočili, naj bi bila ploščad v Fiesi zazidana, so usvojili osnutek inž. arh. Kegla.

Nato so člani sveta v zvezi z lokacijami izven gradbenih okoljšev sklenili, da ne bodo dovolili lokacije za lesene provizorije (weekend hišice) na območju Seče pri Portorožu, proučili bodo utemeljenost obstoja sedanjih lesenih objektov, ki so bili postavljeni z lokacijskimi in drugimi dovoljenji, medtem ko morajo biti odstranjeni vsi leseni objekti, ki so bili zgrajeni brez dovoljenj, do 31. decembra 1959, razen tega pa se ne sme dovoliti nadomeščanje dotrajanih lesenih objektov. Dopusčeno bo odslej le postavljanje lesenih provizorijev s pogojem, če bodo investitorji v določenem času namesto njih zgradili zidane objekte, za kar bo potrebno predhodno predložiti projekte v odobritev.

Podjetje »MEHANO TEHNIKA« v Izoli sprejme vajence za:

**STROJNE KLJUČAVNICARJE
KOVINOSTRUGARJE
ORODJARJE IN
REZKARJE**

Pogoji za sprejem so: uspešno dovršena osemletka ali 4 razredi gimnazije, starost od 15 do 17 let, lastno stanovanje.

Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane s 30 din državne takse in 20 din občinske in zadnje šolsko spričevalo ter rojstni list

pošljite do 6. avgusta tajništvo »Mehanotehnike« Izola.

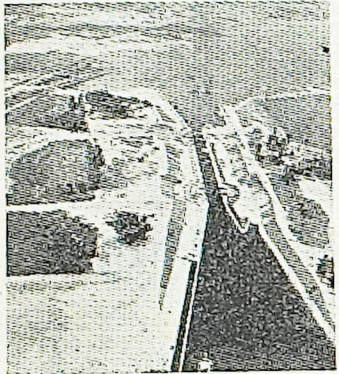
ČOKNO V SVETU ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

POTOVANJE V VESOLJSTVO

28. maja t. l. se je Američanom posrečil poskus, ki se jim je pol leta prej izjalovil. V konici rakete vrste Jupiter so izstrelili v nebo dve majhni opici. Polet je trajal četrte ure. V tem času sta poskusni živalici — varno spravljene in proti pritisku zavarovani — dosegle višino 500.000 m ter padli spet na zemljo. (Balonski višinski rekord z moštvo znana 30.940 m.) Raketna konica je tresčila v Karibsko morje. Dve uri kasneje so jo potegnili iz vode. Obe opici sta kratki izlet v vesoljstvo prestali dobro. Poskus je dokazal, da živali lahko vzdržijo pospeške, ki so v zvezi z vzletom. Zdaj je na vrsti človek!

V ZNAMENJU LEVA

Med 23. julijem in 23. avgustom je čas največje sončne pripeke. Sozvezdju, ki se v njem sonce tedaj nahaja, so davni naši predniki dali ime kralja živali, ker so leva častili tudi kot soncu podobno bitje.

Podjetje — enako Suez in Panam — bi lahko imenovali načrt, ki so ga pravkar uresnili v ZDA. Po njem bosta velikanski industrijski središči Chicago in Detroit postali morski pristanišči, ker bi do njihju zgradili prekop in tako povežali Velika jezera z Atlantikom. Na sliki je ožina Troquois na reki San Lorenzo med jezerom Ontario in Montrealom, po kateri je speljan gigantski prekop. V njem zajeta in pretakajoča se voda hkrati poganja ogromne hidrocentrale, ki dobavljajo elektriko tako ZDA kot Kanadi

Zvest izročilu bi lahko rekli brezposelnemu na gornji sliki, ki se je udinjal neki veliki trgovski firmi v Clevelandu v ZDA in za majhne denarje stoji ves dan pred trgovino, ne meneč se za spakovanje otrok (na sliki). Trgovec je postavil pred vhod angleškega grenadirja zato, da bi množice spominjal na angleško blago, ki ga trgovina prodaja.

Kako visoko skačejo ribe?

Ali ribe res lahko skačejo čez visoke slapove navzgor, kot se to večkrat bere in sliši? Dognano je, da je najvišji skok, ki ga riba lahko napravi, 1,5 do 1,8 m. Kako pa da lososi premagujejo 6 m visoke slapove? Zato, ker ne skačejo, tem-

Izraelske vojščakinje

Država Izrael, velika za pičle pol Svice, živi v stalnem strahu za svoj obstanek. Zato velja tam vojaška obveznost za oba spola. V resnem primeru naj bi dekleta v uniformi opravljala vojaško službo v zaledju, medtem ko bodo moški v borbenih enotah. Opozicija je proti ženski vojaški obveznosti. Jesenske volitve bodo o tem odločale.

Kot bomba je tresčila v to borbo med vlado in opozicijo knjiga dvajsetletne Zidnje Yael Dajan, hčerke Moseha Dajana, slovitega generala v Sinajski vojni. Po odsluženem vojaškem roku je Yael napisala »OBRAZ V ZRCALU«, ki je živ prikaz življenja prisilnih izraelskih vojščakinj. Knjiga je v židovskih nacionalističnih krogih naletela na velik odpor. Odkupile pa so jo tri

založbe v New Yorku, Londonu in Parizu. Danes je best-seller. Za snov se pogaja tudi neka angleška filmska družba.

SOHO PRAZNUJE

Soho je nepomemben mestni predel v milijonskem Londonu. Njegovo prebivalstvo se je stoplo z vseh krajev sveta. V posebnem blagostanju ravno ne živi. Bogat pa je Soho na inozemskih, predvsem italijanskih restavracijah. Njihovi natakariji prirejajo vsako leto posebno tekmo: na določeno razdaljo je treba varno prenesti steklenico s kozarcem na pladnju. To je uvod v slavje preobilja, »SOHO FAIR«, ki ga praznujejo vsako leto v juliju. Karnevalski sprevod, volitev lepote kraljice, tekma v goltanju makaronov in kajenju cigar, v petju in jazzu so glavne točke obširnega sejmškega sporeda. Končno pa pride povsem neorganizirano na vrsto še nekaj neverjetnega: moški in ženske, če mogoče celo v bikiniju, plešejo na odprti cesti. Sredi častite Anglije!

Bikini močnejši od mode. To dokazujejo morske peščine in svetovna jezerska kopalnišča, kjer se modni ustvarjalci zamaš trudijo, da bi uveljavili svoje modne kreacije v skladu z drugo žensko modo tudi pri kopalnih oblekah. Na sliki zgoraj je takšna novomodna kopalna obleka, kakor jo kažejo letos po svetu.

ATENSKI KIOSKI

Turističnim deželam, med katerimi Grčija ni zadnja, gre zdaj žito v klasje. Obiskovalci iz vseh dežel si kar stopajo na prste. V Atenah n. pr. pred kioski, ki so ravno v grški prestolnici prava posebnost. V središču Aten se vrstijo kar na vsakih 20 m. Ne prodajajo le časopisov in revij. Tam se dobijo tudi razglednice in cigarete iz vseh predelov sveta, pa žvečilo, gumi in očala za sonce, žepni nožiči, filmi, zobne krtačke, gumbi, krema za britje, spominčki in celo aspirin. Mestni očetje in prodajalci so si zaradi tega venomer v lašeh. Ponujajo pa prodajalcem svoje blago v pol ducata jeziki in ne odnehajo, dokler česar ne iztržijo. Večina kioskov ima tudi telefon, kar je ob redkih telefonskih centralah v Atenah mnogim tujcem zelo dobrodošlo. Odprti so kioski od ranega jutra do polnoči.

ZNIŽANJE CEN V SZ

Po sklepu sovjetske vlade so se cene mnogih trgovskih predmetov s 1. julijem znižale za 16 do 21 odstotkov. Ure n. pr. so za 16% cenejše, fotoaparati povprečno za 19%, kolesa za 21%. Pocenile so se tudi otroške igračke. Cena vinu vseh vrst je znižana za petino itd. Računajo, da si bo prebivalstvo s tem prihranilo nad šest milijard rubljev letno.

Pred dnevi je izbruhnil velik požar v Pentagonu, sedežu ameriškega obrambnega ministrstva in sedežu generalštaba ZDA v Washingtonu. Alarmirani gasilci so pod močno stražo policije takoj stopili v akcijo, a požara niso mogli povsem preprečiti, ker je izbruhnil v enem izmed številnih arhivov. Na sliki je videti, da so bili pri svojem delu gasilci tudi poraženi in so jim morali priti na pomoč tudi bolničarke.

— In zdaj mi povejte ceno!

NAJVEČJA PLAVALNICA V EVROPI

Nastaja v Moskvi. Zazvela bo površino 13.000 kvadratnih metrov. Ob njej bo zgrajena umetna morska obala, obkrožal jo bo prostran park, obsegajoč 3,5 hektara zemlje. Voda v plavalnici bo skozi leto in dan imela stalno toploto 24 stopinj Celzija.

Kljub vsem modnim muham še vedno prevladuje bikini; zanj so se ženske odločile predvsem zato, ker do največje možne meje prepušča sončnim žarkom vse telo, ki tako preko poletja nabere dovolj zdravja in moči za zimski čas

več plavajo. Mnoge ribe se pač lahko gibljejo tudi proti močnim tokovom. Če se bližajo strmemu slapu, vzamejo »zaleto« in se poženejo del poti navzgor, ostalo preplavajo. Ribiška latovščina trdi, da premagujejo ribe celo 50 m visoke Niagarske slapove! Res so ribe, ki se zvijajo čez velike predele rosnih travnikov, n. pr. jegulje, in tropski ostrži celo lahko splezajo na drevo, toda Niagarskih slapov pa doslej ni preskočila še prav nobena riba.

V DEŽELI PRAVLJIC

Če obiščete današnje Dansko, boste v mnogih izložbah naleteli na ljubke pravljicne like in oživelji bodo pred vami »Princeska na grahu« in »Svinjski pastir« in »Dekletce z vžgalico« in še mnogo drugih. Za 150-letnico slavnega danskega pravljničarja Andersena je neka tamkajšnja likovna umetnica plastično upodobila najbolj znane pojave iz pesniških pravljic. Povpraševanje po plastikah je izredno.

JUBILEJ TRANSATLANTIKA »UNITED STATES«

V New Yorku so slovesno proslavili sedemletnico splavitve potniške ladje »United States« (53 tisoč 328 Brt), ki je bila zgrajena 1952. leta. V sedmih letih je ta ladja preplula 310-krat Atlantik, pri čemer je napravila 1,100.000 morskih milj, pri tem pa ni imela nobene resnejše okvare na motorjih. V tem času je ladja preplavala skupno 476.984 potnikov, in sicer: iz New Yorka v Evropo 230.515, iz Evrope v New York pa 246.469 potnikov.

Odšel je naravnost v Wentworthovo kočjo. Kaj se je tam dogodilo, tega ni Čok nikoli povedal. Vrnil se z odrtimi in obtolčenimi pestmi.

Wentworth je poleg hudo prizadetega obraza imel nekaj dni povito glavo in okorel tilnik. Ta zadnja nadloga ni bila nič kaj skrivnostna, saj so se mu na govtancu poznali modro podpluti sledovi prstov.

Kmalu nato sta Dimač in Čok skupaj vdrla v Wentworthovo kočjo. Vrgla sta ga skozi vrata v sneg in potem vso notranjščino obrnila narobe. Takoj za njima je prišepala tudi prerokinja Lavra Sibley in jima besno pomagala pri preiskavi.

»Tudi če ga najdemo celo tono,« ji je dopovedoval Čok, »ga ne dobiš nič, da veš, ti stara majolika.«

Končno ni bila nič manj razočarana od njiju. Čeprav so celo tla prekopali, ni bilo o krompirju ne duha ne sluha.

»Najbolje bo, če ga položiva v ogenj cvret,« je čisto rešno svetoval Čok. »Boš videl, kako hitro bo izkašljil svojo skrivnost.«

Dimač je nejevoljno zmajal z glavo.

»Kaj bi tisto, saj je morilec,« je silil Čok. »On prav tako zanesljivo ugonablja te uboge ljudi, kakor če bi jih pobijal s sekuro, samo da je ta njegova morija še bolj grozovita.«

Zatem je spet pretekel dan in sta od zore do mraka skrbno opazovala vsak Wentworthov korak. Kadar je odšel z vedrom na potok po vodo, sta se nalašč poskušala oprezno približati njegovi koči. Pa je vselej pridiral brez vode nazaj.

»Kaže,« je rekel Čok, »da ima krompir vendarle skrit v koči. Kakor gotovo je bog ustvaril drobna jabelka, tako gotovo je krompir v koči. Ampak kje? Saj sva pretaknila že prav vse kote in kotiče.« Nataknil si je rokavice in vstal. »Ampak našel ga bom, pa če bom moral po hladnih razdreti to kolibo.«

Ozrl se je na Dimača, a ta je bil zamišljen in ga ni slišal.

»Kaj te pa zdaj grize?« ga je srdito vprašal Čok. »Bog nas obvaruj, pa se menda nisi ti nalezal te vražje boleznici!«

»Nečesa bi se rad spomnil, Čok!«

»Česa?«

»Saj sam ne vem. Zato me tako daje. Ampak da je nekaj imenitnega, to mi verjemi. Ko bi se le mogel domisliti.«

»Čuj, Dimač. Prijatelja sva, kajne? Pri najinem prijateljstvu te prosim, pazi, da se ti brencelji ne zaredo v glavi. Pomisli, da sem tudi jaz tukaj. Pošlji svoje misli k vragu in pomagaj mi rajši podreti to salamensko bajto do tal. Zažgal bi jo, če se ne bi bal, da bom v pepelu našel samo pečen krompir.«

»Jo že imam!« je planil Dimač pokoneci. »Prav tega sem se hotel domisliti. Kje je ročka s petrolejem? Tu je moja roka, Čok. Krompir je že najin.«

»Kaj pa si iztuhtal?«

»Samo dobro glej, nič drugega. Vedno sem ti pravil, Čok, da je celo v Klondiku sitno, če se človek premalo ukvarja z literaturo. Kar bova zdaj napravila, je že vse podrobno opisano v neki knjigi. Ko sem bil še majhen deček, sem čital o tem. Boš videl, da se bo obneslo. Kar za mano!«

Čez nekaj minut sta se ob blede, zelenkasti svetlobi severnega sija oprezno plazila proti koči Amosa Wentwortha. Previdno in neslišno sta polila s petrolejem hlode in posebej se podboje in oboje pri durih. Nato sta pritaknila vžgalico in se naglo umaknila v temo, da bi ju ognjeni svet ne izdal. Iz svojega skrivališča sta opazovala, kako plamen naglo liže po stenah navzgor.

Čez nekaj hipov so se vrata razpahnila in ven je planil Wentworth. Nekaj časa je divje zrl v plamen, potem pa je tresčil skozi duri nazaj v gorečo kočjo. Komaj minuta je pretekla, ko se je zopet prikazal. Zdal pa je stopal počasi in globoko sklonjen, kajti na njegovem hrbtu je čepela težka vreča. Dimač in Čok sta planila nanj kakor sesradana volkova. Udareci so se začeli sipati nanj istočasno od leve in od desne. Wentworth se je pod težkim bremenom zgrudil. Dimač je začel vrečo otipavati, če je v njej krompir. Takrat je začutil, da se je Wentworth oklenil njegovih kolen. Obrnil je svoj od groze spačeni obraz navzgor.

Jack London:

58

SMOKE BELLEW

Pri tem poslu sta se vrstila vso noč. Vturala sta zdravilno tekočino v uboge otekle dlesne, v katerih so se zobje majali in šklepetali, ter silila bolnika, naj požirata krepčilne kapljice.

Na večer drugega dne se je obema bolnikoma tolikanj obrnilo na bolje, da se je vse čudilo. Nič več nista bila najbolj slabotna. V osemindesetih urah sta bila rešena smrtne nevarnosti. Seveda jima je še dosti manjkalo do resničnega zdravja. Takrat je pošel krompirjev sok.

»Veste kaj,« je Dimač rekel Wentworthu. »V tej deželi imam precej posesti in moje čeke vam izplačajo povsod. Za vsak krompir vam dam pet sto dolarjev in ga kupim za petdeset tisoč dolarjev. Dajte mi sto krompirjev.«

»Ali je bilo tisto zlato, ki ste mi ga dali oni večer, vse, kar ste ga imeli s seboj?« je sladko vprašal Wentworth.

»Vse. Ampak rečem vam, da sva s Čokom več milijonov težka.«

»Krompirja nimam več,« je končno rekel Wentworth. »Pa bi ga rad imel. Tisti, ki sem vam ga prodal, je bil zadnji. Vso zimo sem ga hranil, ker sem se bal, da bo skorbut pograbil tudi mene, in prodal sem ga le zato, da bom lahko plačal vožnjo domov, ko se bo spomladi začela plovba po rekah.«

Kljub temu, da nista smrti rešena bolnika nič več dobivala krompirjevega soka, se jima je tretji dan še vedno boljšalo. Drugim bolnikom je pa šlo od slabega na hušje. Četrto jutro so pokopali tri ostudna trupla. Ko se je Čok vrnil od pokopa, je stopil k Dimaču in dejal: »Ti si po svoje poskušal dobiti krompir. Zdal si bom pa jaz rokave zavihal.«